

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 256

פנינים לפרשת ויחי

אבי מורי בעל ה'מעדני השולחן' זצ"ל, היה מוסר שיעורים במשך 32 שנים, ולא היה יום אחד שלא מסר שיעור גם במוסר. בכל פעם שהוא היה פוגש מגיד שיעור - הוא היה מבקש ומתחנן: "תלמדו עם משתתפי השיעורים גם מוסר! בלי זה אי אפשר להיות יהודי בכלל!"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בשיחה מיוחדת עם 'לקראת שבת' על ענייני הפרשה, ועל חשיבות לימוד ההלכה

יעקב א. לוסטיגמן

"וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהֵשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ" (בראשית נ, ט"ו)

דבר מעניין מאוד אנחנו רואים בפרשתנו, שגם נותן לנו יסוד מאוד מאוד חשוב לחיי היום של כל יהודי.

צריך לדעת, שכל הבעיות, המתרחשות והסכסוכים, המריבות והוויכוחים שיש בין בני משפחה או שכנים או חברי קהילה וכדו', הכל נגרם בגלל שאנחנו לא מבינים מה הצד השני רוצה, ולא יודעים מה הוא חושב.

כשאדם רוצה לבנות, להוסיף חדר לבית שלו. הוא מיד חושב שאולי השכנים יקנאו וינסו למנוע אותו מכך, מה הוא עושה? לא מספר להם כלום, ואז כשהוא מנחית בשטח בבוקר בהיר גדוד של פועלים, מנופים ומשאיות, השכנים כבר לא יודעים מה הוא עומד לבנות להם, וחושבים שאם הוא לא סיפר מראש, כנראה שיש לו סיבה טובה, והוא בטח רוצה להכפיל את גודל הדירה ולסגור להם את כל הנוף.

באים השכנים ומיד רצים לבית הדין או חלילה לבית המשפט, ומנסים למנוע את השכן מהתוכנית הזדונית שלו, והוא כבר מבין כמה הוא צדק כשהחליט להפתיע אותם, כי הם הרי לא מפרגנים... לעומת זאת, אם מדברים עם הצד שכנגד, בודקים מה הוא חושב, מבררים מה באמת קורה פה, אפשר לחסוך את כל המתרחשות ואת כל הכעסים.

אנחנו רואים את זה בפרשה שלנו: האחים שנוא את יוסף ומכרו אותו למצרים, לאחר מכן הוא הצר להם כדי לכפר על עוונותיהם כשהם באו לשבור אוכל. הם היו בטוחים שהוא שונא אותם ורוצה רק להרע להם, אבל יוסף רצה לכפר להם על המכירה, שזה משהו שאנחנו בכלל לא מבינים בו, אבל בכל זאת הם היו צריכים כפרה לפי גודל דרגתם.

אחרי שהם כבר חשבו שכלו כל הקיצין, פתאום "ויתוודע יוסף אל אחיו", "אני יוסף אחיכם" - השנאה העזה הפכה לאהבה

המשך בעמוד 22

לפני שנים נסעתי בדרכים, והנה ראה אותי יהודי מהלך בבגדי אדמו"רות כמנהג אבותיי, והכה בי בלשונו: "את כל זה - בגדי האדמו"רות - אתה עושה למענך", אמר לי, "ומה אתה עושה בשביל הקב"ה?..."

שיחת הכנה לימי השובבי"ם, במיוחד ל'לקראת שבת', להלהיב לבבות
נרדמים מפיו של כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א

"יששכר חמור גרם רבץ בין המשפּתים" (בראשית מ"ט, י"ד)

מספרים על גביר גדול שהגיע לרבו ושאל אותו: "כמה צדקה צריך אני לתת? מיליון דולרים או אולי שניים או שלושה מיליונים?..." השיב לו הרבי, שאחרי שהוא מתחיל להרגיש שכואב לתת את הסכום הזה, אז מתחילה המצווה. כל עוד זה לא כואב לו להוציא סכום כזה של כסף מהכיס, לא עשינו שום דבר. הרי הקב"ה לא חסר לו אוצרות כסף וזהב לרוב, הוא רוצה מאתנו את ההקרבה, את הנכונות שלנו לתת כשזה כואב לנו בכיס...

לפני שנים נסעתי בדרכים, והנה ראה אותי יהודי מהלך בבגדי אדמו"רות כמנהג אבותיי, והכה בי בלשונו: "את כל זה - בגדי האדמו"רות - אתה עושה למענך", אמר לי, "ומה אתה עושה בשביל הקב"ה?..." אודה ואבוש, שלא היה לי מה להשיב לדבריו, שהרי באמת את המצוות האלו קל מאוד לקיים, וכעין זה גם לגבי נתינת הצדקה, אדם עשיר שחפץ בכבוד - כמובן שיתרום ממעותיו לצדקה, אבל לפני שזה מתחיל לכאוב לו, הרי הוא עושה זאת בעיקר למען עצמו.

עיקר קיום המצווה הוא, כשאנו מתאמצים במקום שבו הדבר כואב לנו, וזוהי עבודת ימי השובבי"ם, לכופף את הטבע הגשמי, לכופף את הרצונות האישיים, להתגבר על הנטייה הטבעית ועל התאוה הבהמית.

הנה קרבים ובאים ימי השובבי"ם, אשר המה ימי תיקון, והחל ממוצאי השבת, כבר מוטל על כל יהודי אשר נגעה יראת ה' אל לבו - להתחיל בעבודת הקודש של ימים מיוחדים אלו, אשר נתן לנו הקדוש ברוך הוא ברוב חסדו, לתקן מעשינו ולכפר על כל עוונותינו.

ובאמת התשובה של ימי השובבי"ם, היא גבוהה ואמתית יותר מהתשובה של עשרת ימי תשובה, כי בעשרת ימי תשובה רוצה כל אחד ואחד לכפר על חטאיו, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים, אבל בשובבי"ם - התשובה נעשית לאחר שכבר נחתם הדין חותם בתוך חותם, וכל עבודת התשובה נעשית אך ורק לשם שמים בלי שום פניות וכוונות צדדיות.

וכבר הורונו חז"ל מה היא עבודת התיקון: "למד דף אחד, ילמד שני דפים". היינו להכניע את היצר, להקריב עוד קצת מהזמן הפנוי או מהעיסוקים האחרים, למען לימוד התורה וקיום מצוותיה, וכל אתכפיא שאדם כופה את עצמו למען הקב"ה, היא צעד נוסף של תיקון וכפרה על חטאיו.

והנה בפרשתנו נאמר: "יששכר חמור גרם רבץ בין המשפּתים", ואמרו בספרים הקדושים שממה גרם לנו ש"ש שכר? - חמור גרם! החומר והגשמיות - הוא הגורם לכך שנזכר לקבל שכר על כך שהתגברנו על התאוות הגשמיות.

בעניין זה מעניין להזכיר גם את התוס' יו"ט, שאומר על מה שדרש רבי חנניה בן עקשיא: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", שמאחר ורחוק מאוד שיהודי יקיים מצווה אחת על הצד הטוב ביותר, עם הקרבה אמתית מעצמו למען הבורא ברוך הוא, ובלי פניות וכוונות זרות, ושהמצווה תקויים כדת וכדין בכל פרטיה ודקדוקיה.

לכן הרבה הקב"ה תורה ומצוות, כדי שבמשך כל ימי חייו יזכה היהודי לקיים לפחות כמה מצוות אחדות באופן הטוב ביותר.

דברים אלו מעוררים את הלב להבין, כמה צריך להשקיע בכל מצווה שתהיה באופן יותר נעלה, ולא כמצוות אנשים מלומדה חלילה. כאותו גביר שבא לפניו אחד ממתפללי בית המדרש לאחר תפילת שחרית, וסיפר לו שהוא שידך בשעה טובה את בתו עם חתן תלמיד חכם.

אורו פניו של הגביר, והחל לברך את היהודי בכל מילי דמיטב, כשהוא מרעיף צרורות של ברכות על ראשו ועל ראש בתו הכלה וזרעה אחריה, עד סוף כל הדורות.

לאחר שכלו הברכות, הוסיף אותו יהודי בעל שמחה ברמיזה, שאולי וזאיל העשיר ליתן לו גם ממתנת ידו הרחבה כדי שיוכל להתחיל

להתכונן כראוי לשמחת הנישואין, אבל העשיר השיב לו ביבושת: "וכי מה עניין נישואי ביתך לכספי שלי? אני חיתנתי את ילדיי מבלי לבקש את עזרתך, אף אתה חתן את ילדיך בלי לבקש את עזרתי..."

אותו גביר היה כביכול יהודי ירא שמים. הוא קם בבוקר, אמר 'מוודה אני' ונטל ידיו בשמחה, לבש את בגדיו כהלכה קודם ימין ואחר כך שמאל, מיהר לבית הכנסת אולי גם טבל במקווה לפני התפילה, והתפלל בהתלהבות יתירה, ולא שכח כמובן גם להניח 'רבינו תם' אחרי התפילה.

אבל כשהוא היה צריך לכופף את הרצון האישי שלו פעם אחת, לפתוח את הארנק ולתת מכספו לזולת - שם הוא נכשל וזה המבחן האמיתי והחשוב יותר מכל ה'מבחנים' שבהם הוא עמד קודם, כי כאן זה היה בניגוד לרצונו...

ואספר בזאת מעשה ששמעתי משמו של מרנא החפץ חיים זיע"א, אודות שני יהודים שהתחייבו זה לזה בתקיעת כף, שלאחר אריכות ימיהם ושנותיהם, הראשון מביניהם שילך לבית עולמו - ישוב בחלום הליל לחברו שנשאר חי עלי אדמות, ויספר לו את אשר ראו עיני בשמי מרום, וכיצד נגמר דינו בבית דין של מעלה.

כעבור שנים - אחד מהם הגיעה נשמתו לפקוד את חברו החי בחלום הלילה, וכה היו דבריו: "הנה למען האמת אין בית הדין של מעלה מתיר לרדת לעולם הזה, אבל מאחר והתחייבתי בתקיעת כף, ומאחר והייתי ממלא את התחייבותי בחיי חיותי, לכן ניתנה לי הרשות ולומר לך דבר אחד, שבזכות אותה ריבה שהצלתי ופדיתי מבית שבייה בבית הכומר, זכיתי לחיי העולם הבא, ונחשבת לי המצוות הזאת יותר משאר כל המצוות שקיימתי בכל ימי חיי גם יחד".

והמעשה עם אותה ריבה היה שנים קודם לכן, כשאותו יהודי נדד בדרכים לצרכי מסחרו, והיה בידו פדיון של 300 זהובים שהרוויח במסחרו, והיה כסף זה כל רכושו, וכוננתו הייתה להתפרנס במעט מן המעט, ואת כל הנותר להשקיע בקניין ומכירה וקניין ומכירה, כדרכם של הסוחרים.

והנה נקלע לביתו של כומר אחד שהיה עשיר גדול, על מנת לעסוק עמו בעסקי ממון, ושם בבית הכומר ראה נערה אחת מבנות היהודים שעבדה כמשרתת בבית הכומר.

תמה היהודי תמיהה גדולה: וכי איזה אב יהודי ייתן לבתו לעבוד כמשרתת בבית הכומר? אבל הכומר עצמו השיב לתמיהתו והסביר, כי אביה של הנערה חייב לו סך של 300 זהובים, ומאחר ולא הצליח לשלם את חובו, גבה ממנו הכומר את בתו כתשלום, והרי היא שבוייה בביתו עד שישלם לו אביה את כספו.

ניסה היהודי לדבר על לב הכומר, והציע לפדות אותה בתמורה ל-50 זהובים: "הרי האב לא יוכל לשלם לך אפילו זהוב אחד, והנה אני מציע לך סך של 50 זהובים, בוודאי שזאת עסקה כדאית עבורך, שחרר את הנערה ואשלם לך את הכסף!".

אבל הכומר מצדו נשאר בשלו, ודרש את מלוא הסכום כדי לשחרר את הנערה. הפציר בוא היהודי אולי יאבה לקבל סך של 75 זהובים, ולאחר שנתקבל בסירוב נרחף הסכים להעלות את הסכום אפילו ל-100 זהובים ובלבד שיוכל לשחרר את הנערה מבית שבייה.

הכומר שהכיר ביהודי כי לב רחום לו, הבין שככל שיוסיף להתעקש על המקח כך יקבל סכום גבוה יותר, ועל כן לא עזרו ליהודי כל ניסיונות השכנוע וההסבר, וגם כשהציע 150 ו-200 ואפילו 250 זהובים, לא אבה הכומר לשחרר עבור סכום זה את הנערה, עד שניאות האיש לשלם את מלוא הסכום, ושלשל לידי הכומר את כל 300 זהובים, שהיו כל רכושו אשר רכש בעמל וביגיעה רבה.

יצאו הסוחר היהודי ועמו הנערה היהודייה מבית הכומר, היא כמובן הודתה ליהודי בכל פה ולא פסקה מלשבח את מעשה הצדקה שעשה הסוחר.

והנה הלכו השניים והתקרבו לביתו של היהודי, והחל החשש לכרסם בלב. הרי הוא יצא מביתו כשבידו צרור כסף עם סכום נכבד, בילה בדרכים מספר שבועות שבהם עסק במקח וממכר, וכעת הוא מגיע לביתו אין בידו פרוטה לפורטה.

הוא ידע היטב כי מיד לאחר שיגיע הביתה, יהא עליו להניח את תרמילו, לפוש מעט מטורח הדרך, ולאחר מכן יאלץ לצאת ולחזור על פתחי הנדיבים בעיירה בקיבוץ נדבות, כדי שיוכל להאכיל את בני ביתו.

ונוות ביתו מה יהא עליה? בוודאי תצטער צער רב מאוד כשתראה שבמקום להביא אוכל לפי הטף, הוא מביא עמו הביתה נערה שגם אותה צריך עוד להאכיל, כמו את יתר בני הבית, עד שימצא דרך להשיב אותה לבית אביה...

חכך היהודי בדעתו, והחליט להעמיד את אשתו בניסיון שבו עמד הוא עצמו. בהתקרבו לביתו ביקש מהנערה שתיכנס לבית השכנים, ותמתין שם עד שיבוא לקחתה לביתו.

והנה הגיע לביתו ונכנס לקול צהלת רעייתו וילדיו ששמחו מאוד לקראתו. הגישו לו משקה חם ופרוסת עוגה להטיב את לבו, ולאחר שנח קמעא, ביקשה נוות ביתו לשמוע כיצד עברו עליו השבועות האחרונים.

"אל תשאלו", החל האיש לספר לבני ביתו, "אחרי שסיימתי את כל מסחרי וכבר היה בידי צרור נכבד של 300 זהובים, נקלעתי לביתו של כומר עשיר שהחזיק נערה יהודייה כשבויה חרב, בגלל חוב כספי שהיה אביה חייב לו".

מיד נזעקה בעלת הבית ושאלה את בעלה: "מה? נערה יהודייה המוחזקת בשבי? ועוד בבית הכומר? אוי לאוזניים שכך שומעות! מדוע לא ניסית לפדות אותה מביתו?"...

השיב לה בעלה כי אכן הציע לכומר סכום של 50 זהובים, אבל הכומר סירב לקחתם ודרש את מלוא הסכום: "כל מה שהיה לי ביד זה סכום של 300 זהובים", אמר לרעייתו, "אם הייתי נותן לו את כל הכסף, עכשיו הייתי צריך לצאת ולחזור על הפתחים..."

נאנחה רעייתו אנחה עמוקה ואמרה: "לפחות היית צריך להציע לו 100 זהובים, שליש מסכום החוב, אולי היה הכומר מסכים לשחרר אותה תמורת סכום נכבד שכזה..."

"שמעי נא רעייתי", השיב לה בעלה, "אכן צדקו דבריך, והצעת לי סכום של מאה זהובים, אבל הכומר לא ויתר בשום אופן ודרש את כל הסכום, לא יכולתי למלא אחר דרישתו..."

רבינו לא רצה לתת יד לגוי והביע זאת בתנועה שזה מגעיל אותו, וביקש מבנו, הגר"ח שליט"א שיתן יד תחתיו. וכמו"כ ב'קבלת קנין' היה צריך הערבי לתת 'קנין סודר', ולצורך כך הוא הוריד את הכאפיה שעל הראש, רבינו הביע סלידה מלגעת בזה, וביקש ממאן דהוא שיקנה לערבי מגבת, ואח"כ עשה בזה את ה'קנין סודר'

הגאון רבי סיני הלברשטאם שליט"א, על הזהירות ודרכי הטהרה של מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

"וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל בֵּית פְּרֹעֹה" (בראשית נ', ד')

השתתפתי במעמד 'מכירת חמץ' אצל רבינו בער"פ [תשמ"ה - תשנ"ב]. אחד מהקניינים שמבצעים בשעת המכירה הוא נתינת יד לגוי לאות גמר הקנין. רבינו לא רצה לתת יד לגוי, והביע זאת בתנועה שזה מגעיל אותו, וביקש מבנו, מ"מ הגר"ח שליט"א, שיתן יד תחתיו. וכמו"כ ב'קבלת קנין' היה צריך הערבי לתת 'קנין סודר', ולצורך כך הוא הוריד את הכאפיה שעל הראש. רבינו הביע סלידה מלגעת בזה, וביקש ממאן דהוא שיקנה לערבי מגבת, ואח"כ עשה בזה את ה'קנין סודר'.

"לכבודו של המקווה אחזור!"

דרכו היתה, שפעם בשנה היה הולך בעצמו לבדוק את המקווה בשכונת 'זכרון מאיר'. פעם ביקשתי ממנו שיקרא לי כאשר ילך לשם, וכשהלך אמר לי: "מקובלני מרבתיי שמקווה וחיידר צריכים להיות מהודרים ביותר, מה שיותר יפה", לאחמ"כ שכסבר יצא רבינו מהמקווה וירד את המדרגות ברח' מהרש"ל. רץ הבלן ושאל שאלה על המקווה של טבילת כלים. רבינו שכבר היה אז כבן תשעים וחמש אמר: "לכבודו של המקווה אחזור!"

כל החומרות וההידורים במקווה

פעם התעוררה שאלה במקווה בשכונתנו שיכון ג', לגבי שפיכת המים במקווה שיהיה באופן יבש, שנותרה מגבת על המדרגות ודרכה עברו המים, והתקיים דיון לגבי כשרות המקווה באופן כזה (מחשש שמים שעברו דרך המגבת הרי הם שאובים, והם היו המים הראשונים של המקווה שלפני הנחתן צריך שיהיה יבש באופן מוחלט). הפנית את השאלה בטלפון לרבינו והשיב: "דעת זקה"ק ה'דברי חיים' ז"ע הוא שמקווה ראוי שיהיו בו כל החומרות

וההידורים ולא להסתמך על קולות כאלו ואחרות, וזאת כדי שיצאו ידי חובת טבילה לכל הדעות".

טבילת מכשירים חשמליים

לגבי כלים ומכשירים חשמליים שנקנו, שאין אפשרות לטובלם מחשש לקלקולם או שקשה לטובלם - יש שנתנו עצה לתת את הכלי במתנה לגוי, וכל זמן שהוא ברשות הגוי אינו צריך טבילה, ואח"כ לשאול ממנו את הכלי בחזרה ללא הגבלת זמן, ובכך פטרו מטבילת כלים: שאלתי את רבינו לחו"ד על עצה זו, ואמר: "זוהי סתם הערמה ולא כלום היא, איני אוחז מזה, זה סתם להתחכם!". על הצעה נוספת שהציעו, לקלקל את הכלי ולהשלימו ברשות ישראל שבכה"ג חשיב גמר הכלי ע"י ישראל, אמר רבינו: "אם הקלקול הוא דבר קל וקטן, כמו הוצאת בורג וכדו', לאו כלום הוא, וצריך להטבילו. העצה תועיל רק כאשר מפרק את הכלי ממש, שיש צורך באומן בשביל לחבר את הכלי שוב, שאז א"צ טבילה".

(דברבנ')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נזדמנתי לבר מצווה של נינו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכיבדוני לומד דרשה. בגמר הדרשה ברכתי את נער הבר מצווה: "שיהיה תלמיד חכם ירא שמים ובעל מידות טובות". אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שלא כך הסדר, אלא ראשית חכמה יראת ד'

תורה, יראת שמים ומוסר... ומי נקרא קדוש? הדרכה מיוחדת ממרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

"יֵיט שְׂכֵמוֹ לְסִבְל" (בראשית מ"ט, ט"ו)
וברש"י: עול תורה

קטן, תחשוב אודות הדבר שאתה לקוי בו, לא משנה באיזה מצב אתה נמצא, יושב ליד הסטנדר או כאשר הנך הולך בדרך, במחשבה נכונה אתה יכול לשנות את עצמך, לדוגמא, תתבונן מה אתה מרוויח מליצנות על החברים? כלום! ומה יהיה הסוף איתך? שכר עבירה כנגד הפסדה, או שתתבונן בדברי חז"ל אבות (פ"ג מ"א) מאין באת, מטיפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר רמה תולעה, לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ועי"ז תוכל להשתנות לחלוטין".

ובדרשה לאברכים הוסיף רבינו זצ"ל: "אמנם גם צריך להיזהר שמחשבה זו עצמה - לא תביא אותנו לידי גאווה שיחשוב 'הנה אני מושלם, כי אפילו חשבון הנפש אני עושה' ודו"ק".

לחשוב למה באתי לעולם

ועל דרך הנ"ל, יעץ רבינו זצ"ל לבחורים חוזרים בתשובה ששאלו איזה ספר מוסר ללמוד, ואמר להם: "כל הספרים טובים, אבל אחד שאין לו את הזמן, שייקח כמה דקות שיכול לשבת עם עצמו, ויחשוב בשביל מה הביאו אותי לעולם? וכי לאכול, לשנות, לישון וכדו' ואם כך - האם אני ממלא את היעוד שלי?".

לימוד בבוקר

יעץ פעם רבינו זצ"ל לפלוני, שעדיף לו ללמוד מוסר בבוקר [מאשר בלילה לפני השינה] כיון שכך תיווצר לו השפעה לכל היום.

שח הגר"א מן שליט"א: "נזדמנתי לבר מצווה של נינו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכיבדוני לומד דרשה. בגמר הדרשה ברכתי את נער הבר מצווה: 'שיהיה תלמיד חכם ירא שמים ובעל מידות טובות'. אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שלא כך הסדר, אלא ראשית חכמה יראת ד', דבר ראשון זה יראת שמים. ושאלתיו כי במשנה ברורה סימן מ"ז ס"ק י' כתב: 'ותמיד תהיה תפילת האב והאם, שגורה בפיהם, להתפלל על בניהם שיהיו לומדי תורה וצדיקים, ובעלי מידות טובות'. הרי שדבר ראשון הוא לומדי תורה,

'והשיב לי ראש הישיבה זצ"ל כי פעם הרחוב היה נקי, האווירה הייתה נקיה והדבר הראשון היה יראת שמים, אבל בדורות האחרונים אם לא ילמד - מהיכן תתחיל היראת שמים, הרי מיד יסטה מן הדרך כשלא יתחיל קודם ללמוד תורה! ולכן באמת ראשית חכמה יראת ד', אבל לדור שלנו הדרך הראשונה ליראת ד' היא ללמוד. ולכן כתב המשנה ברורה, שדבר ראשון יתפללו ההורים על בניהם שיהיו לומדי תורה, ונמצא אם כן, שהברכה צריכה להיות שיהיה ירא שמים, אך כיצד זה יבוא? על ידי שילמד תורה, ואז תתחיל היראת שמים וע"י ה'ראשית חכמה יראת ד', יגיע לחכמה ויהיה ת"ת.

"ומה שכתב במשנה ברורה בלשונו 'לומדי תורה' ולא כתב שיהיו 'תלמידי חכמים', שמעתי ממו"ר הגאון הגדול ר"ח קניבסקי שליט"א, כי אלף נכנסים לביהמ"ד ואחד יוצא להוראה, ולא כולם תלמידי חכמים, אבל כולם צריכים להיות לומדי תורה".

העיקר להגיע לרגע אחד של מוסר

הווי עובדה בקבוצת בחורים מישיבה חשובה, שביקשה ללמוד מוסר יותר מחצי השעה הקבועה ללימוד המוסר בישיבה, והם שיגרו את השאלה בידי המשגיח קמיה מרן הגראי"ל זצ"ל, והוא אמר להם בין הדברים כי מחצית השעה שנקבעה בישיבות הק', תכליתה היא אותו רגע של מחשבה אמיתית אחת. ולכן אין כאן שאלה של חצי שעה, שעה או שעתיים המטרה היא לזכות באותו זמן של לימוד - לרגע אמיתי ופנימי, והבן.

עוד אמר רבינו זצ"ל פעם לתלמיד ישיבה: "אם אתה לקוי לדוגמא בליצנות על החברים, בכל יום תעצור משטף היום אפילו לרגע

פעם כשנפרד אחד מרבינו לחץ את יד רבינו, והרגיש שידיו היו קרות מאוד, אמר לרבינו שיתפלל שיהיו יותר חמות, אמר לו רבינו: "אתה צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה", אמר לו הלה: "במטותא מרבינו, הדבר האחרון שמדאיג, זה הרוחניות של רבינו...". שמע רבינו ואמר: "בדיוק להיפך, הגשמיות הכל בסדר, אבל צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה"

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבֵּי חַיִּים קֵנִיבְסְקִי שְׁלִיט"א, עַל סְפָרִים וְגִדּוּלֵי עוֹלָם

"וַיֵּט שְׁכֻמוֹ לְסִבְל" (בראשית מ"ט, ט"ו)
וּבְרִשׁוֹ: עוֹל תוֹרָה

מסכת כלה

שאלו את רבינו מדוע לא כתב ביאור על מסכת 'דרך ארץ' כמו על מסכת 'כלה', ואמר שהיות וכבר נדפס על גיליון הגמ' שם פירוש, לכן לא חיבר גם פירוש משלו, ורק על מסכת 'כלה' רבתי, שאין עליה פירוש, הוצרך לעשות פירוש משלו. וידוע שרבינו אוהז שלימוד מס' כלה הוא סגולה גדולה לשידוכים, והרבה פעמים מייעץ למעוכבי שידוך ללמוד מס' כלה, ואף רבינו - כשמגיע בסדר לימודו למס' כלה, מבקש שיביאו לפניו שמות לברכה למעוכבי שידוך, וכשמסיים המסכת מתפלל עליהם.

ספר בהיר

רבינו רגיל לומר שבשנה מעוברת, בחודש אדר ב', יוצא לו ללמוד פחות דפי גמרא כל יום, לפי חשבוננו הקבוע ל'חובותיו' היומיים, ולפיכך בדרך כלל יש לו אז יותר זמן כדי לכתוב את ספריו. ואכן את פירושו ל'ספר הבהיר' כתב רבינו בחודש אדר ב' שנת תשע"ה. בעניין 'ספר הבהיר' אמר רבינו כמה פעמים שאין זה ספר קבלה, ואע"פ שמעורב בוה קצת קבלה - מ"מ הוא בכלל המדרשים שיש בהם קצת קבלה, וזה כמו מדרש, והוסיף רבינו: "אמנם 'רזיאל המלאך' זה ספר קבלה, אבל הרבה מגדולי האחרונים כתבו על קבלה, הרמ"ק כתב על קבלה, והחיד"א כתב על קבלה, והגר"א כתב על קבלה". ושאל אחד לרבינו, אם אביו ה'קהילות' יעקב' למד קבלה, והשיב רבינו: "כל גדולי ישראל למדו קבלה, החזו"א למד קבלה ואבא למד קבלה", ושתק רבינו לרגע והוסיף: "זכורני כשהייתי ילד 'נדנדתי' פעם לאבא שסיביר לי פשט באיזה ספר קבלה שאבא למד בו, אמר לי אבא: 'אל תנדנד, כשתהיה גדול תבין'..."

וסיפרו לרבינו בשם הגרמ"צ ברמן שליט"א, שהיה ישן אצל החזו"א, ופעם נכנס וראהו לומד בספר מסוים, ותיכף כשנכנס החביאו החזו"א, ואח"כ ראה שזה היה ספר 'פרי עץ חיים', ואמר רבינו שזה נכון שהחזו"א למד בזה.

רזיאל המלאך

אמר רבינו: "כעת אני כותב ביאור על ההקדמה של 'רזיאל המלאך', וכשאגיע לספר עצמו הלוואי שאבין". ובהקדמת הספר כתב רבינו: "וכתבנו בס"ד על כל הנגלה שבו, והנסתרות לה' אלוקינו וכו', ועוד חזון למועד בס"ד לנסתר שבו, אם נזכה".

"מלך הירושלמי"

כבר משנות ילדותו, נמשך רבינו מאד לתלמוד הירושלמי, והיה לו חשק גדול לכתוב ביאור על זה (ובאמת אף אביו, מרן ה'קהילות' יעקב' זצ"ל רצה לעשות כן, והתחיל לכתוב ביאור על תחילת מסכת כלאיים, אלא שלא הספיק אלא עמוד אחד, ונדפס בסוף מסכת כלאיים עם ביאור רבינו בגיליונות הגריי"ק, ואמנם כידוע סימנים רבים יש ב'קהילות' יעקב', עם ביאורים עמוקים ונפלאים בירושלמי), ולכן כשהתחיל חתנו שליט"א להוציא לאור את הפירוש, שמח מזה רבינו שמחה גדולה. ופעם התבטא הגר"ד לנדא שליט"א על רבינו שהוא 'מלך הירושלמי' וזכה למה שרבים וטובים לא זכו.

כיצד נערך הביאור

את פירוש רבינו על הירושלמי כותב חתנו, הגאון ר' זליג ברוורמן שליט"א, מפי רבינו. הבסיס של הביאור הוא מגיליונות רבינו על התלמוד הירושלמי שלו, שרשם במשך שנים רבות, וזה מתחלק לב'

שלו, כי אז הרי לא היו הרבה בני תורה, ולא קנו את הספרים, עד כדי כך שהיו שוכבים בביתו ערימות של ספרי 'חזון איש' לא כרוכים, כי לא היה כסף לכרוך, כי לא קנו את זה! והשיב החזון"א שכותב אותם לדור הבא. והיום ב"ה כולם לומדים חזון"א...

המצוה הכי קשה, היא בדיקת חמץ

ידוע שאמר ה'קהילות יעקב' שהמצווה הכי קשה עליו זו בדיקת חמץ. ושאלו לרבינו איך יתכן הדבר, וכי ללמוד י"ח שעות רצופות זה פחות קשה? והשיב רבינו, שהכוונה לאחריות שהיתה לו בזה שצריך לבדוק טוב.

הלימוד לזכות הגר"י הוטנר זצ"ל

פעם סיפר אחד לרבינו, ששמע שכאשר היה הגר"י הוטנר זצ"ל בשבי הירדני, וכל העולם התפלל להצלתו, למד מורן ה'קהילות יעקב' את ספר 'תורת הנזיר' שחיבר הגאון הנ"ל לזכותו, ושאל האם מעשה זה נכון, והשיבו רבינו שאיננו מכיר את המעשה הזה, ויתכן שהוא אמת, אך יספר לו עובדא אחרת: ב'תורת כהנים' עם פירוש רבינו הלל, נדפסו בסוף הספר הגהות מהגאון הנ"ל, שליקט את כל החידושי דינים שבתורת כהנים שלא הובאו בתלמוד, ושיבח רבינו שזו עבודה נפלאה מאד, וסיים: "אני למדתי הגהות אלו לזכותו בזמן שהיה בשבי".

"צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה"

פעם כשנפרד אחד מרבינו לחץ את יד רבינו, והרגיש שידיו היו קרות מאוד, והוא אמר לרבינו שיתפלל שיהיו יותר חמות, אמר לו רבינו: "אתה צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה", אמר לו הלה: "במטותא מרבינו, הדבר האחרון שמדאיג אותי זה הרוחניות של רבינו...", שמע רבינו ואמר: "בדיוק להיפך, הגשמיות הכל בסדר, אבל צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה".

"יש לו חסרון אחד - שכותבים שם עלי מדי הרבה"...

אמר רבינו: "ביקשתי מאחת הבנות שלי שתכתוב ספר על הרבנית שלי, וכתבה ספר מאד יפה עם מעשים יפים וסיפורים שמעוררים ליר"ש (הוא ספר 'בית אמי'). אבל יש לו חסרון אחד, שכותבים שם עלי מדי הרבה, ויותר נכון היה להשמיט את כל מה שכתבו עלי, ולהשאיר רק מש"כ על הרבנית שלי"...

(מתוך הספר 'הספרים של רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א')

חלקים: חלק א' הוא החלק של ההגהות שליקט מכל המפרשים, וכן הגהות מרבינו עצמו מה שהיה נראה לו מוכרח, והכל לפי הגירסא היותר ברורה ומובנת, על מנת שיוכן הירושלמי ביתר קלות, וזה נדפס מתחת לגוף הירושלמי. וחלק ב' הן הערות שכתב רבינו בגיליון הירושלמי שלו, שבתחילת כל ענין או סוגיא חדשה כתב רבינו ביאור והקדמה קצרה לסוגיא, וכן עשה בכל סוגיא וסוגיא, וע"ז בנו ג"כ הביאור.

העשירות של הסנדקאות

פעם שאלו את רבינו היכן העשירות מהסנדקאות שלו, שהרי הוא סנדק כמעט בכל יום, ובמשך שנים רבות היה נוסע בכל רחבי הארץ בשביל מצוות סנדקאות [ועי' מהר"ל ריש הל' מילה, ורמ"א יו"ד סימן רס"ה סעי' י"א שסנדק זוכה לעשירות], והשיב שאביו זצ"ל אמר, שהעשירות שלו הם הספרים שחיבר, וכך הדבר גם אצלו. והוסיף רבינו בהתרגשות: "וכי הנכדים שנולדים כל שנה אינם עשירות? הנכדים זו העשירות הגדולה ביותר!". ופעם אמר רבינו בשם האריז"ל, שסנדקאות זו סגולה לכפרת עוונות.

מי שיעמול קשה-יבין!

שח רבינו: "החזון"א היה יושב ולומד בעיון מופלג סוגיות הגמ' ואח"כ היה כותב, וכתב את ספרו בלשון קשה, באומרו שמי שיעמול קשה - יבין!". ופעם אחרת סיפר רבינו: "כשהייתי ילד צעיר מאד, שאלתי פעם את החזון"א למה הוא כותב את הספרים שלו בצורה קשה, והשיב: 'וכי אתה רוצה שכל העמרצ"ים (עמי הארצות) יבינו ג"כ?...'".

נראה לך שזה יוצא לי מהשרוול?!

סיפר רבינו: "פעם שאלתי את החזון"א מדוע לא כתב חידושים על כל סדר זרעים, והשיבני: 'וכי נראה לך שזה יוצא לי מהשרוול?!'. והוסיף רבינו כי החזון"א כתב את חיבורו על סדר זרעים בזמן שהגיע לארץ ישראל, משום שאז זה היה נוגע למעשה, ומה שלא כתב על 'תרומות' נראה הטעם משום שאינו נוגע היום למעשה, שהרי ממילא לא אוכלים תרומה, ומה שנוגע להפרשה כבר כתב במעשרות, ומה שלא כתב על חלה - משום שיש על זה כבר ביאור מספיק בשו"ע.

היום ב"ה כולם לומדים חזון"א...

סיפר רבינו ששאלו פעם את החזון"א למי הוא כותב את הספרים

חדש בקו השיעורים

'ביאורי התוספות'

שיעורים מבוארים ורהוטים על פירוש התוס' לפי סדר הדף היומי
מפי הרב דוד בוק שליט"א
שמעו ותחי נפשכם

077-2222-666 שלוחה 2-10

כל הניסיונות לשכנע את מרן הגרא"מ שך - שאי השתתפות בטקס, ועוד בתקופה בה היחסים עם העיריה אינם תקינים - תביא כמעט בהכרח לסגירתו של בית הספר, לא התקבלו באוזניו של ראש הישיבה, שהסביר שהדבר היחיד העומד מול עיניו - הוא ההשפעה העלולה להיות על התלמידים כתוצאה מנתינת כבוד לאישיות שלילית

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על כוחה של תפילה וניסים

"לישועתך קניתי ד'" (בראשית מ"ט, י"ח)

של תלמידי הכיתות הנמוכות - ידרדר עוד יותר את היחסים, והדבר יהיה לרעת בית הספר, היה מרן זצ"ל נחוש בדעתו ולא התיר את השתתפותם של התלמידים הקטנים.

למחרת בשעת בוקר מוקדמת (והיה זה באותו יום שבו היה אמור להיערך הביקור), מצלצל הטלפון בביתו של איש ההנהלה של החינוך העצמאי. על הקו היה מרן ראש הישיבה זצ"ל, שסיפר שבשל השאלה שהוצגה בפניו לא הצליח להירדם כל הלילה, והודיע שלאחר שהתלבט בעניין במשך שעות ארוכות, הוא חוזר בו מהחלטה הקודמת, ואוסר על כל התלמידים, גדולים כקטנים להשתתף בטקס.

כל הניסיונות לשכנע את מרן הגרא"מ שך שאי השתתפות בטקס, ועוד בתקופה שכזו בה היחסים עם העיריה אינם תקינים - תביא כמעט בהכרח לסגירתו של בית הספר, לא התקבלו באוזניו של ראש הישיבה, שהסביר לאיש שיחיד העומד מול עיניו, הוא ההשפעה העלולה להיות על התלמידים כתוצאה מנתינת כבוד לאישיות שלילית, ואם נגזר מלעילא על בית הספר שייסגר - לא אנחנו מצווים למנוע זאת.

איש ההנהלה הודיע על ההחלטה למנהל בית הספר בדרום הארץ, שהביע גם הוא את חששותיו ממה שעלול להתרחש, אבל הכל קיבלו, כמובן, את גזירתו של מרן הגרא"מ שך ולא ערערו עליה. בבוקר שלאחר הביקור, מתקשר מנהל בית הספר לביתו של איש

כל אדם מישראל יודע, שהמושג 'אוש' לא קיים כלל. גם במצבים הקשים ביותר, הוא יניח את כובד צרותיו על הריבוננו של עולם, ויבקש מאתו ישועה ורחמים, ואף אם נראה שהצרה קרובה לבוא, ועל פי דרך הטבע אין סיכוי להרפא, ימשיך היהודי להתפלל ולשטוח תחינה ובקשה לפני בוראו.

הבה ונשמע סיפור ששמעתי מכלי ראשון, וממנו אפשר לראות בברור עד היכן מגיע כוחה של תפילה, גם כאשר כלו, לכאורה, כל הקיצין.

מעשה זה היה בפיו של אחד מראשי החינוך העצמאי, שסיפרו בכנס מנהלים בו השתתפו מאות אנשי חינוך מכל הארץ, והועבר אלינו על ידי הרב יהודה שיש, איש חינוך ותיק ומנהלו של אחד מבתי הספר הגדולים של החינוך העצמאי.

המוסדות העירוניים בעיר גדולה בדרום הארץ, התכוננו לקבל את פניו של אחד האישים החילוניים הבכירים ביותר, שהודיע על רצונו לבקר בעיר. ראש העיריה דרש גם מהנהלת בית הספר של החינוך העצמאי, לשתף את התלמידים החרדים בטקס קבלת הפנים שיערך לאישיות ההיא. דרישתו של ראש העיריה הגיעה, למרות שהיחסים בינו לבין הנהלת בית הספר לא היו משופרים ביותר (מה שכמעט והביא לסגירתו של המוסד החינוכי), אבל הפעם - ברצותו להשיג תקציבים גדולים ממשרדי הממשלה - ביקש האיש להפגין את ה'אחדות' השוררת בעיר בין כל החוגים והעדות.

הנהלת בית הספר של החינוך העצמאי בעיר נכנסה לבעיה גדולה, שכן אותה אישיות חילונית בכירה לא נמנתה על אוהבי הדת הגדולים, אם להתבטא בעדינות, והמחנכים חששו מאד מההשפעה השלילית שתהיה לכך על התלמידים.

הם שטחו את הבעיה בפני הנהלת החינוך העצמאי בירושלים, ואחד מראשיה עלה ובה לביתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל כדי להיוועץ עמו בעניין. ראש הישיבה שמע את השאלה, הרבה בה ארוכות, ולבסוף הכריע שרק תלמידי הכיתות הגבוהות ישתתפו בטקס. גם כאשר הוסיף השואל ואמר, שכיון שיחסיו של ראש העיריה עם ההנהלה המקומית של בית הספר אינם טובים, קיים חשש רציני שהעדרם

הנה, בהיכנסו לחדרו של הגרא"מ
שך הוא מוצא את ראש הישיבה
אוחז בספר תהילים, וכל כולו
שקוע בתפילה. תדהמה גדולה
אחזה בו, באיש החינוך העצמאי,
למשמע תגובתו של מרן זצ"ל

של מרן זצ"ל על בשורת הנס שהגיעה מהעיר הדרומית. "אני רוצה לומר לך שאין זה נס כלל", אמר רבן של כל בני הגולה. "וכי מה אתה חושב שעשיתי במשך כל השעות הללו, מהרגע שהודעת לי על דבר האיסור עד לרגע שבו נכנסת אלי עתה? - ישבתי ואמרתי תהלים! התפללתי לבורא-העולם שלא יארע מכשול ודבר תקלה בעיר ההיא, ושכל העניינים יסתדרו על הצד הטוב ביותר, לטובת בית הספר.

"ואם כך", הוסיף מרן זצ"ל, "מדוע הנך מבטא ואומר שהיה זה נס גדול? אם אדם מתפלל ושוטח את בקשתו לפני ריבון העולמים, והוא עושה זאת בלב טהור ובנפש חפצה, ומתוך אמונה תמימה, שרק הוא יכול להושיע ולסייע בעדנו, הרי שאותו ראש-עיריה, שהודיע על הביקור להנהלת בית הספר, ודרש מהם להביא את התלמידים, מתנצל עתה בפניהם על ששכח להודיע..."

(הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

ההנהלה הארצית של החינוך העצמאי. האחרון, שכבר היה מוכן לכל בשורה לא טובה שתגיע מן העיר ההיא, הופתע לשמוע מבעד לשפופרת את קולו המחוייך של המנהל. "אני רוצה לבשר לך על נס גדול שהיה פה אצלנו, ממש בבחינת הלא יאמן", אמר המנהל, וסיפר כדלהלן:

"אנחנו כמובן, צייטנו להוראתו של מרן ראש הישיבה, ובעת הביקור השארנו את כל התלמידים בבניין בית הספר. והנה, מיד בתום הביקור, מתקבל טלפון במזכירות בית הספר, על הקו היה ראש העיריה. בעוד שאני מתכוון לגרוע מכל, ומכין את אוזני להודעה רשמית על הפסקת התמיכה וכו', נשמע קולו של ראש העיריה כשהוא מבקש... סליחה, ומתנצל על שלא הזמין את התלמידים שלנו לטקס...

"בתחילה", מוסיף המנהל ומספר, "לא הבנתי בכלל על מה הוא מדבר. חשבתי שבשל הביקור של האישיות הבכירה, האיש פשוט יצא מדעתו... אחרת, כיצד אפשר להבין שהוא מתנצל על כך שלא הזמין אותנו? הרי האיש דיבר אתנו בנושא זה לא פעם ולא פעמיים, והזהיר אותנו חזור-והזהר, שאם לא נביא את התלמידים מצבנו יהיה ככי-רע... ועכשיו הוא אומר של הזמין כלל..."

"אבל, ראש העיריה הביע שוב ושוב את התנצלותו, והבטיח ש... בפעם הבאה ידאג לעדכן אותנו זמן רב מוקדם על כל ביקור שייערך בעירנו".

מנהל בית הספר הביע את התפעלותם של כל אלה שהיו שותפים לעניין, מהנס הגלוי שהתרחש להם, וזאת כמובן בשל הציות המוחלט להוראתו של גדול-הדור.

גם איש ההנהלה של החינוך העצמאי היה מופתע עד מאד למשמע הדברים, ועלה בלב נרגש אל מרן ראש הישיבה זצ"ל, כדי לבשר לו את הבשורה הטובה, והנה, בהיכנסו לחדרו של הגרא"מ שך הוא מוצא את ראש הישיבה אוחז בספר תהילים, וכל כולו שקוע בתפילה.

תדהמה גדולה אחזה בו, באיש החינוך העצמאי, למשמע תגובתו

- * שיעורים מקוצרים על הדף היומי
- * דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום
- * ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע
- * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מסופר על רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שכאשר היה ילד צעיר, הגיע פעם לחיידר עם כיבוד לחבריו: הפיסת חלבה, אותה חלק לפרוסות דקות. שאלוהו הילדים מה יום מיומיים? השיב: "אתמול הצלחתי להתפלל תפילת שמונה עשרה בלי שום כוונות זרות, האין זו סיבה מספקת להביא כיבוד לחיידר?"

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, על התפילה בכוונה

"בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי" (בראשית מ"ח, כ"ב)

בצלותי ובבעותי (אונקלוס)

נפתח בהערה בעניין התפילה, ולאחר מכן נעסוק בצוותא בפסוק מפרשת השבוע:

התפילה היא אחת המתנות הנפלאות בהן חנן אותנו בורא עולם. אומרים משמו של הסבא מקלם, שאין מי מאיתנו יודע, מה תהיה דרגת קרבת אלוקים לה יזכה לאחר מאה ועשרים. ידועה אמרתו של האדמו"ר בעל חדושי הרי"ם. הפסוק אומר: "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה" [שמות י כו]. אומר הרבי: "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה'" - אין אנו יכולים לדעת מה דרגתנו, באיזה מקום אנו מצויים בעבודת ה' "עד בואנו שמה", עד שנבוא לעולם האמת. רק שם נוכל לדעת לאיזו מדרגה הגענו, האם עשינו את מירב ההשתדלות, האם מיצינו את הכוחות לעשות את המוטל עלינו? למרבה הצער רק אז ניתן להיווכח לאן יכול האדם להגיע בחיי חיותו. עד כמה התאמץ די.

רואים אנו בעולמנו אנשים שמקצינים לכאן ולכאן. ישנם אנשים, באמת כלילי השלמות, עוסקים בתורה בעבודה ובגמילות חסדים, יום ולילה לא ישבותו, ובכל זאת תמיד חיים בחשש שמא אינם עושים די. "אשרי אדם מפחד תמיד" - בדברי תורה כתיב.

לעומת זאת, ישנם אנשים, רחוקים בעליל משלמות, יהודים של שבת, של תפילין ושל שעור שבועי, לכל היותר ובכל זאת הינם שאננים ובוטחים, מסוג האנשים של "אף פעם לא גנבתי, אף פעם לא רצחתי".

על ידי תפילה כאן, בעולם הזה, ניתן להגיע לקרבת ה'

אבל, אומר הסבא מקלם, אין צורך להמתין לעולם הבא כדי להגיע לקרבת ה'. אדם יכול להגיע לכך בעולם הזה השפל. ולא עוד, אלא שכאן הדבר נתון בידו. ככל שיתאמץ יותר, כך יוכל להגיע לקרבה גבוהה יותר לבורא עולם. וכיצד? על ידי התפילה. אמנם, אנו מביטים ומייחלים לעתיד, רוצים לעשות רצון ה' כדי להגיע למדרגות רוחניות בעולם הנצחי, למדרגת "יושבים ועטרותיהם בראשיהם".

לא מכבר נסעתי עם יהודי יקר מאחד היישובים בסביבה. על פי חזונו ושיחו נתן להגדירו כבעל תשובה. אמר לי האיש: "כבוד הרב, מה אני כבר מבקש מהקב"ה? יהודי פשוט אני, חפצי הוא לעשות

מה שביכולתי לפי המימדים שלי. איני מהלך בגדולות. אני מבקש מהקב"ה שאוכל לסמן 'וי' על מה שבכוחי לעשות. שעשיתי את המוטל עלי בימי חלדי עלי אדמות. זו שאיפתי!"...

דברים נאים היוצאים מן הלב. אך כאמור, בזמן התפילה האדם מתחבר לקב"ה ויכול להגיע לדרגת קירבה נפלאה.

השולחן ערוך כותב, שאדם יכול להגיע בתפילה לדרגת רוח הקודש. רבותינו אומרים ש'תפילה' מלשון 'פתילה'. מהי פתילה? לוקחים כמה חוטים, שוזרים אותם יחד, וכך נוצרת פתילה. כך בתפילה, האדם מתחבר לקונו. כתוב בגמרא, שאם האדם נמצא בדרום - יפנה לצפון. אך אין די בכך. כשכוון לבו לירושלים, יכוון שנמצא בבית המקדש. לאחר מכן, כשחש שהוא בבית המקדש, יכוון שנמצא בבית קדשי הקדשים. עתה נראה שהגיע לדרגה הגבוהה ביותר. אבל, גם כשטיפס והגיע לדרגות אלו, ישנה דרגה גבוהה עוד יותר, שירגיש שעומד לפני בורא עולם.

הכוזרי כותב, שאצל החסיד - 'הלב של היום' הוא הזמן בו עומד הוא בתפילה לפני בורא עולם.

טליתו של בעל ה'טורי זהב', תעיד עליו

שלא חשב בתפילתו מחשבות זרות

ישנו ספור מרטיט אודות רבי דוד הלוי, בעל ה"ט". רבי דוד היה רבה של העיר לבוב שבפולין. נשות העיר הצדקניות שמו לבן לכך שטליתו של הרב בלוי ומרופטת, מצהיבה מיושן, חברו יחדיו וארגו טלית חדשה, מרהיבה ביופיה, ואף בקשו מאחד מצדיקי העיר

שיטיל בה ציציות. כשהיתה הטלית מוכנה - ניגשה משלחת נכבדה של נשים אל הרב, והגישה לו את הטלית בדחילו ורחימו.

הרב התרגש מאד מדאגתו והודה להן בחום. אך המשיך ואמר בנימת התנצלות: "סלחו נא לי, אל תפגענה, אבל אני חפץ להמשיך להתעטף בטליתי הישנה והדהויה. וכל כך למה? אחרי מאה ועשרים תבוא טליתי ותעיד עלי לפני כסא הכבוד, שמיום עמדי על דעתי - לא עלו בי מחשבות זרות בעת התפילה..." מה נאמר ומה נדבר, איפה אנחנו עומדים, האם יכולים אנו להעיד על עצמנו שלא עלו בנו מחשבות זרות בתפילה אחת במשך חיינו?

מסופר, כי פעם בא יהודי לבעל התניא, והתלונן בפניו שעולות לו מחשבות זרות בעת התפילה. אמר הרבי: "הלוואי והיו אלו מחשבות זרות, מחשבות אלו אינן זרות לך, הן המחשבות האורגניות שלך..." כמובן שהשאיפה צריכה להיות שהתפילה תהיה נקיה מכל מחשבה חיצונית. תפילה נטו, ללא כל נספחים וספחים.

מספרים, פעם, כאשר יהודי אחד סיים תפילת שמונה עשרה, ניגש אליו חברו, לחץ את ידו בחום ואמר לו: "שלום עליכם ידידי, ברוך הבא!" התפלא הלה ושאל: "הלא לא חזרתי משום מקום!". אמר לו: "מה אתה מדבר? הרי חזרת זה עתה מנסיעה ארוכה סביב הארץ... ביקרת בתל אביב במשרדי מס הכנסה, בירושלים, בביטוח לאומי, בבנק, בקופת חולים, ועוד ועוד, כיד הדמיון הטובה הנופלת על האדם דווקא בזמן תפילת שמונה עשרה..."

ובאמת זו אחת מעבודות שמקדש, להתפלל תפילה זכה בלא שתכנסנה ותפלושנה אליה מחשבות זרות. אמר לי פעם יהודי בן שמונים, ירא שמים מרבים, ברגע של גלוי לב: "חושבני שמעולם לא זכיתי, ולו פעם אחת, להתפלל תפילה שלימה בלי כוונות זרות", ומדובר באדם שעוסק בתורה, מקפיד על קלה בכחמורה - בכל זאת אינו זוכר שאי פעם התפלל ולו תפילה אחת נקיה...

לשם מה שהו חסידים הראשונים

שעה אחת לאחר תפילתם

הגמרא [ברכות לב ב] אומרת, שחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפילתם ושעה אחת אחר תפילתם. שואלים: מילא שעה קודם התפילה, ניחא. המתפלל זקוק לכך כדי לכוון לבו. אבל לשם מה שהו שעה אחת התפילה?

השולחן ערוך והטור כותבים, שזהו כדי שלא יהיה נראה שהתפילה עליו כמשאוי. יש אומרים, שבשעת התפילה הגיעו אותם חסידים הראשונים למדרגות גבוהות, עלו לעולמות העליונים. צריכים הם לשהות שעה אחת כדי לרדת חזרה לעולם השפל.

אך בקלם היו אומרים: הלא בתפילה באות אל האדם מחשבות זרות, אותן מחשבות הנן אצל כל אחד לפי דרגתו. איש עסקים יחשוב על עסקיו, אדם שמתכוון לנסיעה יחשוב על ענייני הנסיעה וכך כל אדם, חושב בשעת שמונה עשרה על הדבר שהוא עוסק בו. אדם שעוסק בתורה, גם הוא חושב מחשבות זרות - אבל שונות לחלוטין. באמצע ברכת 'ברך עלינו' עולה בדעתו תרוץ לקושיית התוספות שטרדה את מנוחתו ולא נתנה לו מנוח, דווקא באמצע 'רפאנו' נזכר

ברעיון נחמד בפרשת השבוע.

לשם כך מיועדת השעה שאחרי התפילה. אומרים לו: הנח את מחשבותיך בהמתנה. תוכל להמשיך לעיין בהן בשעה שאחר התפילה. יש לך זמן מיוחד לעסוק בכל אותן מחשבות נפלאות שצצו במוחך. זו אסטרטגיה להילחם ביצר הרע.

מסופר על רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שכאשר היה ילד צעיר, הגיע פעם לחיידר כאשר בצקלוננו כיבוד לחבריו. אגב - מה היה הכיבוד? - חפיסת חלבה, אותה חלק לפרוסות דקות. שאלוהו הילדים, מה יום מיומיים? השיב הינוקא: "אתמול הצלחתי להתפלל תפילת שמונה עשרה בלי שום כוונות זרות, האין זו סיבה מספקת להביא כיבוד לחיידר?"

כשאנו שומעים סיפורים כאלה, הסיפור על הגרש"ז אויערבך והסיפור על בעל הט"ז, צריכה לאחוז בנו תחושת קטנות, קטנות דקטנות. עד כמה אנחנו רחוקים, מרחק שנות אור, מגדלותם של אותם צדיקים וקדושים.

על מה עלינו להתפלל? בעצם על כל דבר. כל מה שנצרך לאדם. לדוגמא: אני מתפלל לפני השיעור שהוא יהיה מוצלח, שתהיה סיעתא דשמיא, שלא תבוא תקלה על ידי, שלא אומר על טהור טמא ולא על טמא טהור, שלא אומר דבר שאינו הגון, שישמחו בי שומעי השיעור.

אך לא רק על ענייני קדושה, תורה ותפילה צריך להתפלל. גם על פרטים קטנים ביותר בחיי היום יום. על כל דבר פעוט אפשר וראוי להתפלל ולהתחנן.

היה יהודי גדול, ענק שבענקים: רבי פנחס מקוריץ, תלמיד הבעל שם טוב. קדוש עליון, גאון מפורסם. אמרו עליו שלמד את ספרו של רבנו בחיי, חובות הלבבות, יותר מאלף פעמים. תפילותיו היו פרק מיוחד בעבודת ה'. כלו דבקות בה' יתברך, עד כדי התפשטות הגשמיות.

פעם שמע העומד לצדו, שלאחר אמירת 'אלוקי נצור' בקש בתחנונים: "שהמשרתת תחזור, שהמשרתת תחזור". מיד לאחר התפילה הלך אותו יהודי אל תלמידו המופלגים של רבי פנחס, הבקיאים בקבלה ובתורת הסוד, ושאלם לפשר העניין. סברו שבקבלה ישנו מושג של 'משרתים'. חשבו ויגעו את מוחם, עיינו בספרים עבי כרס, אך לא הגיעו לכלל הבנה. משכלו כל הקיצין, לא היתה בררה, ניגשו לרבם ואמרו: "רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים. ילמדנו רבנו מה הסוד של 'להחזיר את המשרתת'?"

אמר להם: "אין כאן כל סוד! לא מדובר במלאכים, לא בגלגלים, לא בשרפים ולא בייחודים. הענין הוא פשוט: הרבנית אינה חשה בטוב, ובדיקו, בתזמון לא מוצלח, הודיעה המשרתת המסורה שהיא עומדת לעזוב את עבודתה. יש לנו מכך צער גדול. היא כבר עובדת אצלנו שנים, בקיאה בכל צרכי הבית, יודעת את סדרי העדיפויות של הרבנית. לכן אני מבקש ומתחנן לפני הקב"ה שיסייענו ויעזרנו שהמשרתת תימלך בדעתה ותחזור".

על כל דבר, ולו הקטן ביותר - אפשר וצריך להתפלל. קל וחומר על דברים חשובים וקריטיים לחיי האדם.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

אחד העסקנים גילה מאחורי הדלת, בחור ישיבה הלבוש חליפה דהויה ומכנסיים בלויים. "דחוף, דחוף! עלי להיכנס ל'חפץ חיים", אמר. "נערכת כעת אסיפה, יושבים כאן ארבעה עשר גבירים. אין זה בא בחשבון!", ענה לו. הבחור ניסה לתחוב רגל פנימה, וכשהעסקן ראה שאין ברירה, ניסה לסגור את הדלת בכוח

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, עם הסיפור המיוחד על ה'חפץ חיים'

"ואולם אחיו הקטן יגדל ממונו" (בראשית מ"ח, י"ט)

בנו של ה'חפץ חיים' זצ"ל, כתב חיבור מיוחד הנקרא "דוגמא מדרכי אבא". זהו חיבור מרגש מאד, בו מובאות עובדות והנהגות, שראה במו עיניו במחיצת אביו, רבן של ישראל.

בין הדברים הוא כותב את הסיפור הבא: בעיירת מגורי ה'חפץ חיים', ראדין, פעל בית חולים יהודי. והנה ארע, שבית החולים נקלע למצוקה כלכלית קשה. המנהלים נכנסו ל'חפץ חיים' ואמרו, שיש להם תכנית לארגן דינר לעשירים גדולים, ואם ה'חפץ חיים' יגיע לערב זה, הדבר ידרבן מאד את העשירים לבוא ולתרום סכומים ניכרים.

מרגש לראות בפנים את תשובת ה'חפץ חיים': "איזו שאלה? אתם תעשו את העצרת, ואני בעזרת ה', אשתתף".

באו לשם ארבעה עשר עשירים, שהיו נקראים העשירים הגדולים ביותר באזור, וה'חפץ חיים' דיבר לפניהם בחום על חשיבות התרומה לבית החולים. מיד לאחר דבריו החלה ההתרמה, פנו לעשיר הראשון ושאלו כמה הוא נותן - הוא יכול היה לתרום מיטה אחת לבית החולים; מיטה אחת כזו הינה משוכללת וכוללת מיכשור רב, ומחירה גבוה מאד.

ה'חפץ חיים' הודה לו: "יישר כת, תזכה למצוות!" ועבר לעשיר הבא. העשיר הגדול ביותר שהשתתף שם - תרם שש עשרה מיטות בסכום עתק! אם נשווה אותו להיום נקבל סכום אסטרונומי...

ההתרמה נגמרה, אבל ה'חפץ חיים' עדיין לא קם. הוא רצה להישאר לחשוב איתם ביחד מה עוד יכולים לעשות. לפתע נשמעו דפיקות בדלת.

היה זה מפתיע, משום שהאספה היתה סגורה, ולא היה לאף אחד אישור כניסה מלבד לעשירים שתרמו.

אחד העסקנים קם לפתוח, וגילה מאחורי הדלת בחור מהישיבה, הלבוש קרעי בגדים - חליפה דהויה ומכנסיים בלויים. "מה בפין?"

"דחוף, דחוף! עלי להיכנס ל'חפץ חיים'".

"נערכת כעת אסיפה, תנסה לבוא בעוד שעה".

"רחם עלי. אני מוכרח!".

"יושבים כאן ארבעה עשר גבירים. אין זה בא בחשבון!"

הבחור ניסה לתחוב רגל, וכשהעסקן ראה שאין ברירה, ניסה לסגור את הדלת בכוח, עד אז ה'חפץ חיים' לא הבחין במה שקורה, אבל כששמע את הרעש שהקים העסקן בדפקו בדלת, הסתובב ושאל: "מה קורה שם?"

העסקן השיב: "בחור רוצה להיכנס".

הורה ה'חפץ חיים': "אני מבקש ממך לגשת לבחור ולשאל אותו, מדוע דחוף לו לדבר איתי דווקא הרגע".

ניגש העסקן לבחור, והוא השיב לו רק בשתי מילים: "פיקוח נפש!" שמע ה'חפץ חיים' ונענה: "פיקוח נפש דוחה שבת. תכניסו אותו!". והבחור נכנס.

הוא ניגש אל ה'חפץ חיים' ביראת כבוד, גחן לעברו ושאל אותו בשקט דבר מה. הנוכחים לא שמעו את ששאל, אבל ראו שה'חפץ חיים' מניח ידו על מצחו, חושב במשך מספר דקות, ועונה לבחור. הבחור המשיך ושאל שאלה שניה, ושוב ענה לו ה'חפץ חיים'. הבחור נראה מרוצה, והחל לפסוע אחורה לכיוון היציאה מפני הכבוד לגדול בישראל.

ואז נדהמו כל העשירים לראות את ה'חפץ חיים', שה'חפץ חיים' כתב עליו שהיה דומה ללשכת הגזית, קם ממקומו ומלווה את הבחור עד ליציאה!...

כבוד כזה אף לא אחד מהעשירים התורמים קיבל! אמנם ה'חפץ חיים' ברח את כולם אבל לא כיבד אותם כל כך!

היה שם גביר אחד מחוצף, שלא היה יכול לשאת זאת. הוא העיר

והנה, ביום אחד, הבחינה בעלת הדירה המשופצת ברבנית פלאי ע"ה, כשהיא עולה את המדרגות לכיוון ביתם. בשברירי שניה הספיקה לחשב, כי בוודאי הרבנית כבר לא מחזיקה מעמד מול הרעש והלכלוך הרב, המעיקים מאוד על אנשים מבוגרים, והעבודות כבר לא יוכלו להמשך כסדרן

הגה"ח אשר קובלסקי שליט"א, על אהבת ישראל אמיתית

"המלאך הגאל אתי מְפַל רָע" (בראשית מ"ה, ט"ז)

"תראי שכנתי היקרה! שיפוצים זה לא קל, אני בטוחה שאתם עוברים ימים קשים, ואת עם הילדים הקטנים בבית. רציתי להציע לך לשלוח אלי את הילדים לשעות אחר הצהריים, שיהיה להם מרחב נקי ונוח לשחק. גם אם את רוצה לנוח בימים כה טרופים - תרגישי בנוח לשלוח את הילדים למטה - למשפחת פלאי..."

האשה ציחקה במבוכה, והרבנית הוסיפה: "נו, באמת, את לא צריכה להתבייש... יש לנו בבית משחקים שמשרתים את נכדיי, והם יוכלו לשמש את ילדייך באותה מידה! או לחילופין, תבואי בעצמך לנוח אצלנו, הדירה שלנו ריקה ונשמח לארח אותך למנוחה בחדר שקט ופרטי, נקי וצלול! אתם מוזמנים, באמת!" - סיימה הרבנית את דבריה הכנים, ושבה לביתה...

סיפור זה, המופיע בספר 'ברכי נפשי', אין כמוהו להורות לנו מהי אהבת ישראל אמיתית, המתבטאת בדאגה ואכפתיות כנה לזולת. ובפרט בעת קושי ומצוקה, ובעיקר כשעוברים תקופה פחות נעימה - אז הוא רגע המבחן עד כמה אהבת ישראל גואה בנו, עד כמה אנו מסורים ואוהבים באמת את זולתנו. כי כשאדם אוהב את השני באמת - זה מקל עליו להתמודד עם הקושי האישי שלו, ולראות את הקושי של הזולת כדחוף יותר ומכביד יותר, ולפיכך הוא מתמסר לפתרוננו... הבה נחשוב היכן נוכל להקל, הבה ננסה לאמוד במה נוכל לסייע, הבה נבחן במה נוכל להיטיב - כדי שאהבת ישראל שלנו תלבש צורה מעשית, בדאגה כנה ואכפתית למה שעובר על הזולת בפעולה של ממש כדי להקל עליו.

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע')

בשכונת 'גבעת מרדכי' בירושלים, בבניין שקט בדרך כלל, התגוררה משפחת הגה"צ רבי צבי הירש פלאי זצ"ל, משגיח ישיבת חברון. אלא שאותם ימים לא היו ימים שקטים בבניין, ההיפך הוא הנכון... הדיירים בקומה למעלה, שכני הרב והרבנית, צרה להם דירתם. המשפחה התרחבה, גדיים נעשו תישיים, תינוקות משחקים נוספו למשפחה, ונוצר צורך קיומי להרחיב את הדירה. הם השקיעו רבות בתוכניות הבניה, באו בדברים עם קבלן שיפוצם נודע, ולבסוף ביום מן הימים הופיע טרקטור גדול מאחורי הבניין, והחל לחפור במרץ... זה היה היום השלו האחרון בבניין. כל מה שהיה עד אז, אחוות השכנים, העזרה ההדדית - נמוג ואיננו. נכון שהשכנים אישרו את הבנייה והסכימו לה, אך ברגע האמת - החלו להתלונן, תלונות מוצדקות יותר ופחות. זה בא בטענות על שעות העבודה, והוא לא הפסיק להתלונן על האבק והלכלוך, אחד השכנים רגז על הרעש שיוצרת העבודה, ושכן אחר בכלל טען שילדיו מפחדים מהפועלים...

חלק מהתלונות היו מוצדקות וטופלו במידת מה, וחלק מהן - שגרתיות ורגילות, מעשה שיגרה בבניינים בהם נערכים שיפוצים, בעיות שחולפות כעבור תקופה קצרה ולא נעימה. בעלי הדירה המשופצת השתדלו ככל יכולתם להיטיב עם השכנים ולמנוע את צערם, אך ברור היה לכולם שמקצת כאב ראש ועוגמת נפש - אין דרך מילוט...

והנה, ביום אחד לעת ערב, הבחינה בעלת הדירה המשופצת ברבנית פלאי ע"ה, כשהיא עולה את המדרגות לכיוון ביתם. בשברירי שניה הספיקה לחשב, כי בוודאי הרבנית כבר לא מחזיקה מעמד מול הרעש והלכלוך הרב, המעיקים מאוד על אנשים מבוגרים. היא גם הספיקה להעריך, כי העבודות כבר לא יוכלו להמשך כסדרן, היא תיאלץ להפסיקן באיבן ולהישאר בבית משופץ למחצה, שכן בוודאי לא תוכל לסרב לבקשתה ותלונתה של אישה מבוגרת ונכבדה כמו השכנה - הרבנית פלאי...

עוד שניה חולפת, והרבנית פלאי כבר נוקשת בדלת. כשפתחה, המתינה לשמוע את תלונותיה, אלא שלהפתעתה הרבה, הרבנית התעניינה בשלומה, שאלה איך עוברים עליה הימים הקשים - כשמשפצים לה בבית ובקול אכפתי ומודאג שאלה לשלום ילדיה... אחר כך, הגיעה ההפתעה האמיתית. הרבנית פלאי פתחה ואמרה:

זקננו, הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו: בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו ובירכו. לימים, בא רבי שמואל הלל להתייעץ עם רבו הסבא מקלם...

מהי ברכה ואיך היא פועלת? - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויברך את יוסף" (בראשית מ"ח, ט"ו)

מרן הגה"צ רבי ירוחם ליינאוויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב בספרו 'דעת תורה', כי בפרשה זו מלמדת אותנו התורה את המושג של 'ברכה'. אנשים סבורים שברכה נשלפת מפיו של הצדיק מבלי משים ובלי כוונה מיוחדת, כשלאמיתו של דבר ישנם עניינים רמים בכל פרט ובכל נקודה בברכה.

יוסף בא ואומר לאביו כיצד להניח את הידים. בהסתכלות שטחית הדברים נראים לכאורה כזוטות, מה זה משנה כיצד בדיוק יניח יעקב את ידיו? אך לא! אנו רואים כאן שבעניין ברכות יש לנעשה משמעות רבה, ישנם כללים ברורים וסדר מדוקדק כיצד מברכים.

יוסף סבר, כי מכיון שמנשה הוא הבכור, הרי שמסדר הברכה שהיד הימנית תהיה דווקא על ראשו, כדי שאכן יקבל את הברכה התואמת לו. הרמב"ם כותב יתירה מזאת, שיוסף חשב שכיון שיש כאן טעות, הרי שכל הברכה היא בטעות, וחלילה לא תחול אם לא תהיה הברכה בסדר הנכון. אולם יעקב דוחה את דבריו, ואמר לו "ידעתי בני ידעתי". אדרבה, רק כך בצורה ובאופן הזה תחול עליהם הברכה, ואין מתאים וראוי יותר מלברך אלא בצורה הזאת.

כיצד פועלת הברכה? מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (שער ב פרק ד) כותב שהברכה מכינה את התנאים הנדרשים לקבלת השפע. היא מכינה את העולמות העליונים שיהיו ראויים לקבל את השפע, ולהמשיך אותו אל ראש המתברך.

והנה מנהג ישראל במקומות רבים, שבלייל שבת קודש מברכים את הילדים. היעב"ץ בסיודרו (בית מ"ד, סעודה ראשונה) מאריך מאוד בעניין מנהג זה, ומסביר שטעם המנהג לברך דווקא בלייל שבת לאחר התפילה, הוא משום שבזמן זה חלות ההשפעות הטובות של השבת, וראוי אז להמשיך על הילדים.

במיוחד, מצייני היעב"ץ, ראוי לברך את הילדים הקטנים, לפי שאין ביכולתם מצד עצמם להמשיך שפע על ידי מעשיהם הטובים, שהרי צריכים הם להיות ראויים ומוכנים לקבל את השפע. השפעות טובות אלו יורדות על ידי הגדול המברך אותם, והן משפיעות מאוד לקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא. ברם, הוא מוסיף, שאנחנו נוהגים לברך גם את הילדים הגדולים.

היעב"ץ מורה גם את אופן הברכה והצורה כיצד לברך; מניחים שתי ידיים על ראשי הילדים, ולא רק יד אחת. כי בדרך זו נהג משה רבינו כשבירך את יהושע, שבירכו בעין יפה ובשתי ידיים (ראה רש"י במדבר כז, כג). כך גם הכהנים שמצווים מן התורה לברך את ישראל, מצאנו שמברכים את העם בשתי ידיים.

המלאכים אף הם מברכים את האדם בלייל שבת ברכה בשתי ידיים. כך מובא בגמרא (שבת קי"ט, ב), שהאדם האומר "ויכולו" בלייל שבת - הרי הוא נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ואותם המלאכים שמלווים אותו תדיר, מניחים ידיהם על ראשו ומברכים אותו.

לכן כותב היעב"ץ שראוי לברך את הילדים בשתי ידיים, ושכן היה נוהג אביו ה'חכם צבי'. והוא מצייני שם, שאין לנהוג כאותם אנשים 'חסרי דעת' החושבים שיש קפידא לברך ביד אחת, וכשמאחלים 'מזל טוב' זה לזה נותנים יד אחת, וכן כשמברכים בברכת 'שבת שלום' נותנים יד אחת, שכן 'סוד הידיים לברכה - גדול הוא'. והדברים למעלה מהשגתנו!

בהקדם כל זאת שואל היעב"ץ: אם כן, מדוע יעקב אבינו בשעה שבירך את מנשה ואפרים שפָּל את ידיו ובירך כל אחד ביד אחת בלבד? הרי ודאי כשבירכם בעין טובה בירכם?

ובאמת, יש להוסיף ולהקשות על הנאמר בפסוק: "שפָּל את ידיו כי מנשה הבכור", וכי בגלל שמנשה הוא הבכור לכן שפָּל את ידיו? הרי לכאורה למרות שמנשה הבכור שפָּל את ידיו ולא הניח עליו את יד ימינו?

אלא, כותב היעב"ץ דבר מופלא:

יעקב אבינו ידע היטב כי העדפתו של אפרים על פני מנשה, תקשה מאוד בעיניו של יוסף, וכפי שאכן היה בסוף, שנאמר "וירע בעיניו". ועל כן, על אף שבודאי ראוי היה שיברך כל אחד בנפרד בשתי ידיים, אך אם באמת היה עושה כן היה עליו להקדים לגמרי את אפרים לפני מנשה, ובזה היה מגביר את קפידת יוסף על העדפת אפרים, וגם היה מטיל ביניהם קנאה ושנאה. לכן העדיף לברך את שניהם בבת אחת על ידי שְפּוּל הידים, כדי להדגיש פחות את העדפת אפרים. זה מה שנאמר בפסוק: "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור", שמכיון שמנשה הבכור, לכך שיכל את ידיו במקום לברך כל אחד בנפרד.

ומוסיף רבי יעקב עמדן לכתוב, שדבר זה יש בו גם טעם על פי הסוד, והוא שהקדוש ברוך-הוא סיבב את הדבר שלא יתברכו בשתי ידיים אלא באחת, שמה משום שצפה יעקב שעתיד לצאת מאחד מהם ירבעם וגדעון.

[לעומת זה יש לציין, שישנם גדולי עולם שהקפידו לברך רק עם יד אחת, מחשש שלא יברכו כברכת הכהנים וכשלו באיסור 'בל תוסיף'. כך נהג זקננו הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', ובעקבותיו מו"ח הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל. זאת על פי דברי בעל ה'תורה תמימה' (במדבר ו, כג) שהגר"א בירך את המו"צ דוילנא ביד אחת, וכשנשאל השיב שלא מצאנו ברכה בשתי ידיים רק אצל הכהנים במקדש].

בתרגום אונקלוס תרגם את המילה "שְפּוּל אֶת יָדָיו" - "אֶחָד מִיָּמָיו לַיְדוּהָ". ולכאורה איזו חכמה טמונה כאן? מבאר החזקוני שהיו כאן שתי חכמות; האחת, עצם זה שלא העמיד את מנשה לשמאלו ואת אפרים לימינו, כדי שלא להטיל קנאה ביניהם. והשנייה, שלמרות ששם את היד הימנית על אפרים ואת היד השמאלית על מנשה, הקפיד שלכל הפחות היד השמאלית תהיה מונחת מעל היד הימנית. כך משמע מלשון הכתוב: "וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים וגו', ואת שמאלו על ראש מנשה" (מח, יד). שידו השמאלית של יעקב היתה מונחת מעל ידו הימנית. זוהי החכמה שנהג בה יעקב!

מדוע באמת הוא שם קודם את היד הימנית ורק מעליה את היד השמאלית? הרי צריך שהימין תהיה מעל השמאל מפאת חשיבותו של הימין?

שמעתי על כך הסבר נפלא מדודי הגאון רבי יעקב קופשיץ שליט"א, מראשי ישיבת 'אור אלחנן', שיעקב אבינו הקדים להניח את יד ימינו על אפרים, ואת יד שמאלו גבוה יותר על מנשה - "כי מנשה הבכור"! כלומר, שאף שהבין שמוטל עליו להניח את ידו השמאלית על מנשה, אך נתן לאותה יד חשיבות כשהניחה מעל היד הימנית, כאות לחשיבותו של מנשה, בהיותו הבכור!

זקננו הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו:

בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי אבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו ובירכו. לימים בא רבי שמואל הלל להתיעץ עם רבו הסבא מקלם - מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, האם לעלות לארץ ישראל ולהשתקע בה. השיבו ה'סבא' שעליו להתפלל קודם תפילת מעריב, בה יכוון בברכת השכיבו בתיבות "ותקננו בעצה טובה מלפניך", ורק אז הוא מקוה שה' יתברך ישים בפיו עצה טובה והוגנת להשיבו. ואכן לאחר התפילה יעץ לו ה'סבא' שכדאי לו לעלות לארץ הקודש.

ביציאתו פנה רבי שמואל הלל ל'סבא' וביקשו: "רבי ברכני!". וה'סבא' בירכו בחום. חזר וביקש: "אנא! שהרבי יברכני עם שימת ידיו על ראשי". וה'סבא' השיבו: "לא! דבר זה אינו מקובל אצלי". שוב אמר רבי שמואל הלל ביראת הכבוד: "והלוא גם ה'אֶלְטֶער' [רבי ישראל סלנטר] בירכני באופן זה בילדותי, ואם הוא בירכני עם שימת ידיים גם הרבי יכול לעשות זאת".

ה'סבא' שמע את דבריו, הרהר מעט, נענה לבקשתו, ובירכו בשתי ידי...
(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'!

ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרת בי בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרבעו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהייתי קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי עלי להביא סעודת הודאה!

שיחה מיוחדת עם הגאון רבי שלמה חרז שליט"א, על הסיפור שאביו שמע מהאדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע

יעקב א. לוסטיגמן

"הַאֲלֹקִים הִרְעָה אֶתִי מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (בראשית מ"ח, ט"ו)

מצאתי בכתביו של אבי מורי ע"ה, סיפור ששמע מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע: "א: היה פעם יהודי צדיק בשם רבי מענדלע פרימישלאנער, מנוחתו כבוד בעיה"ק טבריה. פעם הגיע לבית הכנסת וקרא לחבריו לסעודת הודאה. שאלו אותו מקורביו: "סעודה זו על שום מה? וכי חולה היית או מישוהו מבני ביתך חלילה?", השיב להם רבי מענדלע, שב"ה כולם בריאים ושלמים ולא קרה שום דבר מיוחד; "זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגלו לי משמים ביזיונות קשים ונוראים, שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה להודות לקדוש ברוך הוא ולבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה".

"ומה עניינה של סעודת הודאה לביזיונות שספגת?", המשיכו החברים להקשות.

"רואה אני שאינכם מבינים מה טיבה של סעודת הודאה", השיב להם רבי מענדלע. "וכי סבורים אתם שסעודת הודאה מביא מי שהחלים ממחלה? מה יש לו להודות? מוטב היה שלא יחלה בכלל, ומה יש לו להודות למי שהחלה אותו ולאחר מכן הבריא אותו? אלא העניין הוא, שאדם אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, ובכל פעם שאדם חוטא בחטא קטן או גדול, נזקפים לחובתו דינים ל"ע, וכך הם מצטברים חבילות חבילות, עד שמגיעה עת הפירעון והוא לוקה במחלה. לאחר שהחלים מהמחלה הוא מודה על כך שנפל למשכב, ובכך ניצל מהדינים שרבעו עליו, וכעת הוא נקי וטהור.

"הגע בעצמך: המחלה הזאת פגעה לא רק באותו יהודי; בני ביתו וכל אוהביו דאגו לשלומם, הוא נאלץ להוציא ממון רב על רופאים ורפואות, ובדרך כלל גם לאחר ההחלמה - החולה לא שב לאיתנו הראשון, וסובל ממכאובים או מבריאות רופפת למשך זמן רב ולפעמים גם עד אחרית ימיו.

"ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרת בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרבעו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא

כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהייתי קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי לכם בקל וחומר בן בנו של קל וחומר, שעלי להביא סעודת הודאה. גם נפטרת מכל אותם דינים שריחפו מעלי, וגם המחיר ששילמתי היה זול יחסית, בלי שום צער ונזק לאורך זמן".

נמצאנו למדים, שעל אף שהדרך הכללית לכלל ישראל היא, שלפעמים הדיבור אינו יעיל כדי להשיב לבנו בתשובה, אבל מי שחכם מספיק ומטה את אוזנו לשמוע את הדיבור, יכול לצאת ידי חובה גם בלי שיגיע למצב של "דודי שלח ידו", וכבר בשלב של "פתחי לי אחותי רעייתי", הוא מתעורר וחוסך את כל הצער והנזק שעלולים להיות מנת חלקו אם לא יעשה כך.

כעין זה שמעתי גם ממורי ורבי, הרה"ק בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, שפעמים רבות אנחנו מוצאים בתורה הקדושה לשון 'שמיעה' במקום לשון 'שמירה': "והיה אם שמוע תשמעו", במקום "והיה אם שמור תשמעו", מכאן אנו למדים שיהודי צריך לשמוע את קול ה' מדבר אליו מתוך המעשים הנעשים בעולם הזה. לקחת מוסר ולהסיק מסקנות ממה שהוא רואה ושומע, ולא לחכות שיגיע למצב שיבואו עליו ייסורים חלילה.

מספרים גם, שפעם הגיע מישוהו לעיירה ראדין וסיפר על רעידת

כן! \$1,200,000 בעיסקה הראשונה שניסה, ובשיחת הטלפון הראשונה! מיליון ומאתיים אלף דולר הועברו לחשבוננו טבין ותקילין, והם היו הסנונית הראשונה שבישרה על כך שיש כאן מתווך בעל שם טוב והצלחות גדולות

ומה הקשר בין \$1,200,000 במנהטן, ל-60 חלות במירון?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"יְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא..." (בראשית מ"ח, כ')

העולם של ימינו, שגרת החיים של כולנו, הם ים סוער ורוגש של אתגרים, דאגות, רצונות, שאיפות, הצלחות וכשלונות. החיים בזמננו הם רדופי התרוצצות, שעות הפנאי גם הן עמוסות משימות ועטויות מטלות לרוב, ואפילו בשעות המיועדות לדברים ממוקדים - רבים מאיתנו מתקשים להתרכז, עקב רוב הטרדות והדאגות האופפות אותם.

המציאות הזו מקיפה כמעט את כל יושבי תבל. יש מאיתנו שאת מנוחתם מטרידה שאיפה לעלות ולהתעלות בתורה, יש מי ששלוותו ממנו והלאה עקב היצר המתגבר עליו בכל שעה. לא מעט יהודים מתמודדים עם בעיות בריאות ומחלות, כה הרבה ילדים מציבים בפני הוריהם אתגרים חינוכיים מורכבים, ואף חשבון הבנק הופך לפעמים לספינה רעועה בלב ים זועף...

ואז מגיע העולם הזה, ומתחיל למצוא פתרונות לבעיות שהוא בעצמו יצר. ימי מרגוע, תרפיה כזו או אחרת, קורסים לרוגע נפשי והבטחות פרסומיות לשקט ושלווה. אלה כמו אלה, כוחם מוגבל מאוד ולעתים אינו קיים, הם מנסים לפתור בעיה אחת ביצירת בעיה אחרת, מחליפים דאגה בדאגה, הופכים הישג למדרגה לקראת המטרד הבא...

אז האומנם, האם החיים בעולם הזה הם גזירת גורל של דאגות ולחץ? האם לא ניתן לזכות לחיי שלווה ורוגע בעודנו חיים ונושמים על פני האדמה? האם נגזר על כולנו להיות במירון בין דאגה זו לאחרת, בין התמודדות אחת לרעותה? האם יש דרך שמבטיחה באמת שקט נפשי, שלווה נפלאה, רוגע פנימי בעומק הלב, בכל תנאי החיים ולמרות הכל?!

התשובה היא שכן, ובגדול. זה כרוך רק בשינוי חשיבה, בהרכבת משקפיים אחרים על עינינו המתבוננות. כל מה שיהודי צריך כדי לעבור לעולם שכולו יופי, שלווה, רוגע ושקט נפשי פנימי, הוא לחדד את לבו בתובנה אחת ויחידה, והיא:

שלפני ואחרי ובאמצע הכל, יש אבא שבשמים שמנהיג את העולם כולו, ואנו סומכים עליו ובוטחים רק בו. הוא ברא את העולם ומוביל אותו למישרין, הוא יוצר ועושה את הכל וכל מה שזו או לא זו בעולמנו - זה בדברו ובפקודתו. והוא, הבורא הגדול והחזק הזה, הוא

אבא שלנו, חפץ בטובתנו, רוצה בהצלחתנו, פועל למעננו!

כשהתובנה הזו ברורה, לפתע פתאום כל הדאגות נשמטות, כל הטרדות נעזבות, כל הלחץ מתפוגג. הנה כי כן, יש לנו התמודדות? - הרי משהו נתן לנו אותה, והוא בעצמו סלל את הדרך ליציאה ממנה. ולא זו בלבד, אלא שבהכרח שההתמודדות הזו טובה עבורנו, וגם פתרונה - אולי נראה כקשה לנו, אבל בהכרח הוא טוב ונכון עבורנו! נדמיין נא את בנו של האיש העשיר בעולם, ואת 'דאגותיו'. לבטח, גם בן שכזה חווה התמודדויות לרוב, חברתיות, בריאותיות, ואולי לפעמים כלכליות. וכי הוא מודאג או מוטרד? וכי הוא נלחץ או זעוף? - אף פעם לא, ובצדק: כי יש לו אבא עשיר מאוד, שבכספו יכול לפתור כמעט את כל בעיותיו, שבחשבון הבנק שלו יש סכום שיכול לכסות את כל משבריו ודאגותיו!

ואנחנו, אבא שלנו אינו מוגבל ביכולתו לפתור כמעט את כל דאגותינו, אלא הרבה יותר: הוא פותר, פתר ויפתור את כל הדאגות שלנו, מאה אחוז שלהן, לטובתנו. כל פתרון שיבוצע לבסוף, כל מה שיקרה ברגע האחרון - נגזר במחשבה שעלתה לפניו יתברך, זה מה שהוא קבע, דרך שהוא סלל, וזה רק לטובתנו, למעננו, עבורנו, בשבילנו!

בפרשת השבוע מספרת התורה על ברכות יעקב לנכדיו, במילים 'ויברכם ביום ההוא לאמור'. במילים הללו מגלה הרה"ק רבי משה מקוברין ז"ע משמעות עמוקה: 'ביום ההוא' - כלומר, יעקב אבינו בירך את צאצאיו שיחיו תמיד את היום הנוכחי, לעולם לא ידאגו את דאגת המחר, וזאת - מחמת בטחונם המלא והמוחלט בבורא עולם,

אשר כפי שהביא את היום הזה עליהם לחיים טובים - כך יביא את הימים הבאים, אין מה לדאוג, אפשר להיות בטוחים באבא!
ומי שבטוח בה', זוכה לראות בחסדו, להתבשר בישועתו. את הפסוק 'והבוטח בהשם חסד יסובבנו' מבאר הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, כי הקדוש ברוך הוא ברא בטבע הבריאה, שהבוטח בו זוכה לחסדו, שמי ששם מבטחו ואמונתו בבורא - החסד מקיף אותו מכל הכיוונים, הישועות נמשכות אליו כבחבלי קסם... כל מה שצריך לעשות כדי לזכות בהן - רק לבטוח, להאמין, לדעת שיש לנו אבא טוב ומיטיב! אפשר לסמוך עליו בעיניים עצומות!

הבה נחדד בליבנו את מידת הביטחון, באמצעות התבוננות ומחשבה באופן אישי, בלימוד ספרים העוסקים בביטחון כמו 'חובת הלבבות' שער הביטחון, ובאמון אישי ללא הרף. נזכור ונתבונן כי יש לנו אבא טוב ומיטיב, האוהב אותנו, דואג לנו, חפץ בטובתנו, פועל למעננו. מה לנו לדאוג או להיות מוטרדים, בטחו בה' בכל הכח, סמכו עליו בכל עת!

השער שמייצר הון עתק!

הם היו זוג צעיר, שזכו זה מקרוב להיחשף לאור התורה והיהדות, והדבר מילא את ליבם באושר וסיפוק עילאיים. מאידך, חיי הגשמיות שלהם היו קשים ודחוקים, הם גרו בדירה קטנה ומוזנחת בפרברי ניו יורק, מנסים להתמודד עם עול הפרנסה ההולך ומכביד ככל שמשפחתם גדילה והולכת. הם השתדלו לשלוח יד במגוון תחומי עיסוק, ניסו למצוא פרנסה תואמת לאורח חייהם, אולם לשווא - נראה כי הברכה מהם והלאה...

ויהי לתקופת הימים, כשעול הדאגות הכביד והעונני זעק לשמים, שוחחו בני הזוג על המצב, והגיעו למסקנה שהם קרובים למיצוי יכולות ההשתדלות שלהם, הרי ניסו להתפרנס כמעט בכל דרך. 'ואם כל אלו לא הועילו', סיכמו בארוחת הערב, 'אין לנו אלא לבטוח במלך מלכי המלכים, הזן ומפרנס לכל ברואי עולם. רק הוא יושיע אותנו!'

בעצת אחד מחבריו, החליט הבעל ללמוד מדי יום שיעור קבוע בספר 'חובת הלבבות' - שער הביטחון, והוא אכן החל לעסוק בו, והתחבר בכל נימי נפשו לספר זה, המאריך לבאר את גדרי ההשתדלות המוטלים על האדם, ומאריך עוד יותר לבאר עד כמה כשמוצתה ההשתדלות - על האדם להשליך את יהו על ה', לבטוח רק בו ולסמוך רק עליו.

הספר הזה לא משמעל שולחנו, ומדי ערב, לאחר שלמד את השיעור היומי המחזק, היה חוזר על מה שלמד באוזני רעייתו, שהתחזקה אף היא ממבועי הביטחון הנובעים בין דפי הספר, ושמחה למלא את ליבה בעוז ובתעצמות כי למרות הכל ועל אף הדוחק, הם בניו בחיריו של בורא עולם, הוא מכוון את העולם לטובתם, וגם הקושי הזה - מנוהל בדברו ועל פי החלטותיו, כך שבוודאי אין סיבה אמיתית לדאגה...

ערב אחד, בעיצומה של תקופת הדוחק הנוראה, ולאחר שיחה מחזקת ורוויית ביטחון ואמונה שניהלו בני הזוג, נפל בדעתו של

האיש רעיון. 'הן בעברי הייתי מתוון נדל"ן, ואף לאחרונה ניסיתי את מזלי במקצוע זה. מאז הכשלון הקודם כבר עבר לא מעט זמן, אולי הגיע הזמן לנסות שוב?'

אמר ועשה. למחרת עם שחר יצא ושוחח עם כמה חברים מביני דבר, ונודע לו כי בלב מנהטן ניצב לו מבנה יוקרתי, שערכו כ-40 מיליון דולר, וזה עידן ועידנים בעליו מבקש למוכרו. מיועדנו התבלבל מעט, הן מדובר בעיסקה מורכבת בסכום גבוה במיוחד, למרות זאת החליט להיכנס לעובי הקורה, כשהוא שם את מבטחו בבורא עולם...

ביום המחרת, באתר נופש סמוך למנהטן, מתרווח לו גוי עשיר בכורסא מרופדת, ואת עינו צדה מודעה קטנה שהופיעה באחד העיתונים. 'למכירה, מבנה גדול ונאה בלב מנהטן, במחיר מציאה \$40,000,000. כניסה מיידית!' הגוי מביט במודעה, ולפתע גואה בו גאוותו, כשהוא מחליט לרכוש את המבנה, כאן ועכשיו!

הוא מתקשר למס' הטלפון המופיע במודעה, ומבקש לשלוח את עורך דינו לבדוק את העיסקה מקרוב. עוד באותו היום מגיע עורך הדין למקום, בודק את העיסקה, וכשהוא מעניק אור ירוק - הגוי העשיר לא מהסס, ומעביר את מלוא התמורה לחשבון הבנק של המוכר, כשמיועדנו גוזר קופון תיווך נאה בסך מיליון ומאתיים אלף דולר!

כן! \$1,200,000, בעיסקה הראשונה שניסה, ובשיחת הטלפון הראשונה! מיליון ומאתיים אלף דולר הועברו לחשבוננו טבין ותקילין, והם היו הסנונית הראשונה שבישרה על כך שיש כאן מתוון בעל שם טוב והצלחות גדולות, שהצליח למכור בניין שהמתין לקונים תקופה ארוכה, ומכאן ואילך דרך כוכבו והוא הצליח מאוד בעסקיו, עד שהתעשר עושר רב!

וגם אז, כפי שמעיד הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א אשר הביא את הסיפור מכלי ראשון, לא גבה לבו ולא רמו עיניו. הוא אמנם התעשר, אף תמיד הוא חוזר ומשנן: הכל בזכות הביטחון בבורא כל עולמים, רק הוא יכול להקים מעפר דל, להרים מאשפות אביון, להוביל את סדרי עולם באופן כה פלאי, עד שהבוטח אמש מתוון עונוני - הוא הבוטח היום מתוון רוב עושרו!

אכן כן! רבים מאיתנו עוברים קשיים בחיים, אם בנושאי פרנסה ואם בעניינים אחרים. זה לא קל, לפעמים זה ממש מטריד או מדאיג, מעיק או מציק. אולם תמיד תמיד - ההישענות על בורא עולם, הביטחון בו, האמונה התמימה בעוצמתו, ההסתמכות עליו ורק עליו - מרגיעה, ממלאת שלוה, מעניקה שקט נפשי, ופעמים רבות - גם פותחת פתח לישועה!

הבה נתחזק במידת הביטחון, 'שער הביטחון' בחובת הלבבות מלא במבועי עוצמה וביטחון, יש בהם די גם בשבילנו. הבה נלמד על נושא הביטחון, נעסוק בו, נחדדו בליבנו - ונזכה לראות בחסד ה' ובישועתו, מתוון אמונה וביטחון!

חלות מיותרות ונחוצות במיוחד!

שעת בין ערביים, דמדומי חמה טרם כניסת שבת המלכה. היישוב

יש איזה כמה חלות במקפאי, משהו? - - - שאל, כטובע הנאחז בקש כבדל תקווה אחרון...

'אה, חלות אתה מחפשי? דווקא זה יש בשפע' - אמר אב הבית, כשהאיש משתאה והמום, נשמע לו שהוא שומע את המילים כמתוך חלום... 'מנהל המשק, אח, שיהיה בריא, שכח לעדכן את המאפיה שהתלמידים נסעו, והבוקר נחת עליי משלוח של חלות... אין לי מה לעשות איתן. אתה רוצה אותן?'

'רוצה? - הרבה יותר!' - כמעט צווח האיש, 'אנחנו קבוצה גדולה כאן, והחלות שלנו נתקעו בדרך. אני רוצה לרכוש את כולן כאן ועכשיו, הרגע!'

'קח', אמר אב הבית בטון עייף, והלה עמד ושלשל לידיו את הכסף, קונה את כל החלות. הוא מחזיק בידיו את קרטון החלות, ורץ אתו במורד מהאולפנה לבניין מוסדות 'יד עזרה', לעבר מקום כינוס בני חבורת הרה"צ רבי אשר, כשהוא נושא את הקרטון כמחזיק אוצר יהלומים יקר, וצעדיו מרקדים כמוצא שלל רב...

עם הצפצוף, הגיעו החלות ל'יד עזרה', והרה"צ רבי אשר, באותו חיוך על פניו, מפטיר ואומר: 'נו, הרי אמרתי. אבא לעולם לא משאיר את בניו ללא חלות...' בני החבורה סופרים כמה יש בקרטון, ונפעמים: 60 חלות, בדיוק, אחת לאחת. הכמות הדרושה להם - המתינה להם במירון מהבוקר, אבא לא משאיר בנים ללא חלות, עובדה!

הם רצים אל הרה"צ רבי אשר, מספרים בהתרגשות כי ספרו את החלות, והנה הכמות תואמת להפליא באופן מדהים ממש. רבי אשר לא נרגש ולא נרעש, הן מהרגע הראשון היה בטוח כי לא יחסר פירור, בטחוננו בה' אינו מותיר מקום לדאגה כלל, היה ברי לו כי בורא עולם ישלח אליו חלות. לפיכך, תגובתו הפתיעה עוד יותר כשאמר: 'האם יודע אב הבית של האולפנה להודות לאבא שבשמים על שדאג שמישהו ירכוש ממנו את החלות המיותרות? האם היטיב להבין כי אבא שבשמים, כפי שאינו משאיר בנים ללא חלות, כך הוא גם דואג לבל יישאר בן עם חלות מיותרות? האם הוא הפנים כי במעשה זה ניכר לעין כל כי אבא שבשמים פותר עבורנו כל בעיה, ולא רק עבורנו אלא גם עבורו?!'

סיפור זה, המופיע בספר 'האמנתי ואזמרה', מעורר את הלב: הנה כי כן, לבורא עולם דרכים משלו לנהל את העולם, לפתור לכל יהודי את מצוקתו שלו, להעניק לכל אחד את הפיתרון לבעיה האישית שלו. כשמחד גיסא לקבוצת יהודים אין חלות, ומאידך גיסא לאב בית יש חלות מיותרות - האב שדואג לבניו, פותר לזה כמו לאלה את הבעיות כולן!

יהודי יקר, אין זה משנה מה ההתמודדות שלך, מה הקושי שלך. אבא שבשמים לא משאיר בן ללא פיתרון, לא מותיר ילד שקוע בדאגתו. השלך על ה' יהבך, התחזק בביטחון ובאמונה. בטוח בה' עדי עד, והוא יושיענו בכל עת ובכל מצב!

מירון עוטה הוד קדומים גלילי טהור, אווירת החולין מפנה את מקומה לזוך שבת קסום, הכל ממהרים להספיק את ההכנות האחרונות טרם תשקע השמש, ושבת המלכה תפרוש את כנפיה על היישוב הקטן, שבמעלה גבעתו שוכן ציון הרשב"י.

כמדי 'שבת מברכים', גם בשבת הזו הגיעה קבוצה נכבדה של יהודים בראשות הרה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל, לעשות את השבת בצילא דרשב"י, על אדמת מירון המרוממת. הם כבר מורגלים בכגון דא, יודעים מי מופקד על הדגים ומי על הסלטים, מי מביא ברכבו שתיה ומי אחראי על בישול המרק והעופות. יש גם מי שמוטל עליו להביא חלות, 60 במספר לכל הסועדים כולם, אלא שבאותו ערב שבת נתקע רכבו של הלה במעלה הכביש צפונה, ואתו - נתקעו גם החלות...

בימים ההם, כשהטלפון הסלולרי לא היה מצוי, ארך זמן עד שהידיעה הגיעה מירונה. לבסוף, סמוך לכניסת השבת, הצליח בעל הרכב להיחלץ מהכביש ולמצוא מקום סמוך לשבות בו, כשהוא מיידיע את בני החבורה השוהים כבר במירון כי החלות אתו - כלומר: להם אין חלות. ושוב, יש לזכור כי מדובר בשנים עברו, טרם היה היישוב מירון אבן שואבת להמונים, לפני שמדי שבת שהו בו אלפי אורחים, שכל אחד מהם מביא עמו 2-3 חלות מיותרות...

בני החבורה אצו רצו להרה"צ רבי אשר, לשאול את פיו כדת מה לעשות. רבי אשר, מופלג בדורו באמונה וביטחון היה, חיוך נראה על שפתיו ואפילו דוק של דאגה לא ניכר בעיניו. 'צאו וחפשו במבואות היישוב ובבתי, בטוח אני שאבא לא משאיר את בניו ללא חלות לשבת!' - פסק בביטחון רב, והרצים יצאו דחופים...

הם עברו בית אחר בית, נקשו בכל דלת, ביקשו עזרה מכל עובר אורח. אפס, כי כולם פסקו ואמרו שיש בביתם חלות בכמות המותאמת לבני המשפחה, אין להם יכולת לעזור. בודדים הציעו כמה מצות ללחם משנה, בכמות שהיא חוכא ואיטלולא לעומת בני החבורה הרבים הזקוקים לחלות עבור 3 סעודות...

החמה כבר עומדת בפאתי מערב, הצפצוף המבשר על כניסת השבת עומד להישמע ברמה, וחלות אין. בני החבורה כבר סרקו את היישוב מכל צדדיו, כבר היו מי שנקשו בביתם פעמיים ושלוש, ואפילו לחמניה קטנה אין בידם, או למצער גרגר שומשום... כלום אחד גדול, כשבועד כמה דקות כבר תיכנס השבת, ואין להם חלות!

ואז, אחד מבני החבורה חולף על יד בניין האולפנה המקומי, ומציץ פנימה בתקוות מה. אלא שהבניין חשוך ונראה כסגור ומסוגר, נראה כי התלמידים נסעו לשבת חופשה, ואיש מהם אינו נראה באופק. כאילו כדי לאמת את תחושתו, הגיח 'אב הבית' המופקד על בניין האולפנה מדיירתו שבקומת הקרקע, והודיע כי אם הוא בא לבקר מישהו - הרי שהגיע לחינם, שכן התלמידים כולם נסעו לדרכם, 'אין כאן איש, שבת חופשה!' - פסק, וכמעט עמד לטרוק את השער...

'רגע, רגע', נשמע קולו של האיש המציץ, 'אני לא מחפש איש, אני מחפש חלות. אם אין תלמידים, שמא למצער יש כאן חלות? אולי

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה... לפתע פתאום, מיוזמתו, ניגש החזו"א לר' נחמיה, וביקש שיציג שוב את הצדדים של השאלה, ר' נחמיה הציג הצדדים, החזו"א הקשיב בקשב רב, כאילו שומעם לראשונה, ומיד פסק חד משמעית...

התפילה - אמונה וקרבת אלוקים!

הרב בנימין בירנצוויג

"אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחָרְבֵי וּבְקִשְׁתֵּי" (בראשית מ"ח, כ"ב)

במערכה של שדה הקרב, ידוע כי משתמשים בתחילה בכלי נשק המופעלים מרחוק כדי לרכך את האויב, ואח"כ כשמתקרבים פנים אל פנים משתמשים עם כלי הנשק האישיים.

בתורה כתוב כאן לכאורה ממש הפוך, הרי החרב משמשת לקרב של פנים מול פנים, ואילו הקשת משמשת למלחמה ממרחק, וא"כ מדוע התורה הפכה את הסדר? הרי היה צריך להיות כתוב שנלחם בהם בתחילה בקשתו - שירה עליהם חיצים מרחוק, ואח"כ כשהתקרבו אחד אל השני - נלחם בהם בחרבו פנים אל פנים!?

כותב התרגום, כי הפרוש של 'חרבי וקשתי' הוא 'בצלותי ובעותי' ותרגומו 'תפילתי ובקשתי', כלומר אין הכוונה כאן על מלחמה בשדה הקרב, אלא על מלחמה של תפילה ובקשה.

מעתה יתבאר לנו הפלא ופלא, הקדמת החרב לקשת במלאת התפילה, כי הנה כבר ידוע כפי המבואר בספרים הקדושים, שמהות ותכלית התפילה אינה למלאות צרכי בני האדם בבקשותיהם, אלא תכלית התפילה היא 'אמונה וקרבת ה' והאמצעי להגיע לאמונה הכי מוחשית שיש, היא על ידי שאדם מתרגל לבקש כל יום שלוש פעמים את צרכיו הבסיסים מבורא העולם, וזוה הוא מרגיש שאין עוד מלבדו, והוא הזן מפרנס ומכלכל, מחייה וממית לכל הברואים!!

אמור! התפילה היא מצוות חיוק האמונה, ובקשת הצרכים היא האמצעי להגיע לתכלית התפילה - אמונה!

מעתה נפלא! בפסוק זה מבוארת לנו צורת התפילה האמיתית, התכלית היא 'בחרבי' - תפילתי, תפילה זה אמונה, זה להרגיש הכי קרוב לבורא עולם, וכפי שכתב ה'מסילת ישרים', להרגיש שמדבר עם הקב"ה כדבר איש אל רעהו, וזה 'חרבי' פנים אל פנים כביכול, והאמצעי לזה הוא 'בקשתי' - בקשתי, על ידי בקשת צרכיו של האדם!

כיצד מגיעים לתכלית התפילה שהיא האמונה?! רק אם האדם תחילה ניגש לתפילה 'בחרבי' - כדבר איש אל רעהו, ואז ממשיך 'בקשתי' לבקש צרכיו, רק ככה מגיעים לאמונה על ידי התפילה ובקשת צרכי האדם.

מעשה נורא שקרה עם מרן החזו"א: היה זה לפני 65 שנה, אחד מיקיר קרתא דירושלים, הרב נחמיה בקר ז"ל, נפקד בשעה טובה ומוצלחת בבן ראשון, שהפך אותו לאבא נרגש ומאושר. ההורים הביאו את בנם הקטן הביתה בהתרגשות ובשמחה, ונראה היה כי מעתה חייהם יהיו מאושרים עוד יותר, בזכות האוצר הקטן שהצטרף למשפחה הצעירה.

ואז הכל התחיל להסתבך. לפתע החלה היולדת לחוש שלא בטוב, והובלה לבית החולים. הרופאים בדקו והגיעו למסקנה שאין ברירה, אלא לבצע ניתוח דחוף באופן מידי, כי הדבר כרוך בפיקוח נפש ממש. גם הרופא הנודע פרופ' שקולניק הסכים עם הקביעה הזו, והוסיף כי נראה שהניתוח יגרום שהיולדת לא תוכל ללדת עוד, ובנם הנולד להם יהיה בנם היחיד...

כששמע ר' נחמיה את הבשורה, הבין שלכאורה אין כאן שאלה, זה פיקוח נפש שדוחה הכל. אך כיון שמדובר בשאלה שיש לה השלכות לטווח ארוך והמשך הדורות, ביקש לנסוע לבני ברק לאורים ותומים - מרן החזו"א. הוא אמר זאת לפרופ' שקולניק, שהסכים להמתין קמעה בשומעו על דבר גדולתו של החזו"א.

באותם ימים הדרך ארכה כמעט 4 שעות, וכשהגיע ר' נחמיה לביתו של החזו"א - מיהר להכנס פנימה ומצא את החזו"א כשהוא נוטל ידיו לתפילת מנחה, ולנוכח דחיפות העניין ניגש והציג את השאלה בפני החזו"א.

החזו"א האזין לו בקשב רב, והשיב שהואיל והרופאים תמימי דעים

היא האריכה ימים עד גיל 88 שנים, ובימי השבעה ספרו תשעת!!! בניה לר' אלימילך בידרמן את הסיפור נורא ההוד הזה

בידו, בלית ברירה פנה למרן הרב שטיינמן זצוק"ל, סיפר לו את המעשה ושאלו מה הכוונה בזה? וכך ענה לו: "בספר מלכים מסופר על אישה אחת מנשי הנביאים שצעקה אל אלישע, הרד"ק מבאר שהיא צעקה מאתיים שישים וחמש צעקות ותפילות, כמנין אותיות 'צעקה', ולזה כיון הרב אלישיב, שימשיכו להתפלל ולא יתייאשו, כי לכל אחד נקבע בשמים סך התפילות שעליו להתפלל, ועל כן אין להתייאש מאף מצב באשר הוא, כי איננו יודעים מתי נשלים את מכסת התפילות הנצרכות לישועה. יתכן שמהו יתפלל מאות תפילות והוא על סף ייאוש, כי מרגיש בלבו 'התפללתי והתפללתי וטרם נושעת', אבל בעצם עומד הוא על סף הישועה כי קרובה היא לו מאד, יתכן שעליו להשלים שלוש או ארבע תפילות ויושע".

אבל עדיין זה לא מתיישב כ"כ על הלב, למה באמת כך נקבע? הרי כבר בתפילות הראשונות אדם שפך את דם ליבו על מילות התפילה, כמה דמעות כמה בכי....

ראיתי שמביאים בזה (בשם ספר 'דברי שאול') קצת הסבר שמתקבל על הלב. כתוב בגמרא (ברכות לב, ב): "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל שנאמר 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'". וכתב הרמב"ן: מה הכוונה שיחזור ויתפלל? אלא שיש אדם שאין לו זכות שתגרום לתפילתו להתקבל מכל מקום, עצם עמידתו להתפלל ובטחונו שהקב"ה שומע תפילה, הרי היא הזכות שתועיל לתפילתו להתקבל!

מבהיל! כח התפילה הוא האמונה! עצם זה שאדם שלא נענה בתפילתו נעמד להתפלל שוב, מראה כי ניגש לתפילה במהותה האמיתית, והיינו חיזוק האמונה, אז ודאי ייושע. וכמו שמובא בשם מרן החזו"א, שהישועה מגיעה לאדם כשנמצא על סף ייאוש, כשמרגיש שאין מי שיעזור לו, ושם מבטחו בבוא העולם - אז צומחת הישועה, כן סגולת התפילה, אם אדם מתפלל ומכוון בזה לחזק אמונתו בה' ויודע שהכל ממנו ורק ממנו, ממילא תפילתו מגיעה לתכליתה והוא ייושע בתפילתו.

הרי מעתה יתיישב על לב תשובת גדולי ישראל: "תתפלל!", והיינו לא סתם 'תבקש' בנוסח של בקשת צרכים, 'תתפלל' - כפי שצריכה להיות תפילה, שעל ידה תתחזק באמונה שרק ממנו תבוא הישועה, ואז בע"ה תיושע! עצם זה שמוסיף אתה להתפלל, ומבין שהכל ממנו ורק ממנו - זה יביא בסוף את הישועה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

שזו שאלה של פיקוח נפש, שאי עשיית הניתוח מסכן את חיי האם, הרי שאין מנוס מלבצע את הניתוח, ויפה שעה אחת קודם אף במחיר ההשלכות שיש לכך.

ר' נחמיה השיב ב"ישר כח' ופנה לאחור, ואז אומר לו החזו"א שיישאר לתפילת מנחה, כמובן שלא יסרב לבקשה, אף שהזמן היה לחוץ מאד מאד, להזדרז לעדכן את הרופאים בצורך לעשות את הניתוח מיידית.

ואז, לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה... לפתע פתאום, מיוזמתו, ניגש החזו"א לר' נחמיה, וביקש שיציג שוב את הצדדים של השאלה, ר' נחמיה הציג הצדדים, החזו"א הקשיב בקשב רב, כאילו שומעם לראשונה, ומיד פסק חד משמעית: "לא לבצע את הניתוח! בורא רפואות כבר יעזור. אל תרשה לרופאים לנתח!!"

בום! ר' נחמיה מתאושש קמעא, ופונה לחזו"א: "אולי לא הבנתי את הרב, הרי לפני מחצית השעה הרב ענה לי לעשות את הניתוח, פיקוח נפש, ועכשיו לא! מה נשתנה?!"

תשמעו מה ענה החזו"א? מילה אחת! "מנחה!!!"

המשיך ר' נחמיה לתמוה בפני החזו"א: "הרי הצגתי הדברים אותו דבר לפני מנחה ואחרי מנחה, מה נשתנה?!"

והשיב לו החזו"א: "את התשובה היא אמרתי לך קודם תפילת מנחה, והתשובה הנוכחית, היא לאחר תפילת מנחה. תפילת מנחה משנה תשובות!!!"

מבהיל כל רעיון!

כמובן שהוא אף רץ לנסוע לירושלים, והודיע לרופאים את תשובת החזו"א. הם נדהמו מהסיכון הנורא שהוא לוקח על עצמו, אך כיון שכבר התפרסם שמו של החזו"א ובקיאיותו וחכמתו הרבה - הסכימו איתו.

יומיים אח"כ התברר דבר נורא! באותו יום שהאישה הייתה אמורה להיכנס לחדר הניתוחים, נכנס זיהום מסוכן מאד לחדר ניתוח, וכל מי שנותח באותו יום לא שרד, או שהסתבך מאד מצבו. האשה הזו ניצלה ונצלו חייה בתרתי.

היא האריכה ימים עד גיל 88 שנים, ובימי השבעה ספרו תשעת!!!
בניה לר' אלימילך בידרמן את הסיפור נורא ההוד הזה.

ראיתי בספר 'התעלות' על מרן הגרי"ש זצ"ל, שפעם נכנס אליו חתנו הרב זילברשטיין שליט"א, ושאלו כיצד אפשר לעזור למעוכבי שידוכים, שבאים אליו כ"כ הרבה וצרתם בפייהם ודמם בליבם, "מה עושים?", פנה בבקשת עצה מחמיו הגדול. ענה לו הרב אלישיב: "שיתפללו!!!" "שאלו הרב זילברשטיין: "וכי צריך לומר להם זאת? הרי שנים על גבי שנים הם בוכים ומתפללים, שלוש פעמים ביום, הולכים לכותל ולעמוקה ולמקומות הקדושים, הם מרגישים שהם צריכים סגולה וברכה מיוחדת מעבר לתפילה?". ענה הרב אלישיב: "שימשיכו להתפלל ויראו ישועות!!!"

הרב זילברשטיין, ניסה להבין מה כוונת הרב אלישיב, ולא עלתה

כל אחד מאתנו מתמודד יומם ולילה עם ניסיונות, כל אחד לפי מקומו ודרגתו ועניינו, אבל הניסיונות נמצאים בכל מקום, והיצר הרע תמיד הולך יחד אתנו. מי שלומד מוסר, ומתכוון כראוי לכל אותם חיכוכים עם היצר הרע, יודע להתגבר עליו ברגע האמת, יש לו את הכח לעשות זאת. ולכן חשוב מאוד להקפיד על לימוד מוסר.

ד' אמות של הלכה

זה גם המקום להזכיר את גודל החשיבות של עניין לימוד ההלכה באופן יומיומי, כמו שראינו בפרשה הקודמת, שיעקב אבינו ע"ה שלח את יהודה לפניו גושנה כדי להורות, להקים בית מדרש ללימוד הלכה.

כי זה היסוד של כל יהודי ושל כל קהילה יהודית, שיהיו שיעורים בהלכה ושילמדו הלכה יום יום.

אבי מורי זצ"ל, היה אומר על מה שאומרים חז"ל ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא" - הרי צריך להבין במה מדובר? אם הוא זכאי לעולם הבא - הרי ממילא יש לו עולם הבא, ואין חלילה הוא בכלל אלו שעליהם נאמר שאין להם חלק לעולם הבא, איך יהיה מובטח לו שהוא בן עולם הבא?

"אלא", אמר אבי מורי זצ"ל, "מכאן ראינו, שאפילו מי שהוא בכלל אלו שאין להם חלק לעולם הבא וחלילה - יזכה לעולם הבא בזכות לימוד הלכות כל יום!!!"

אבל יש בזה תנאי מאוד מאוד יסודי ובסיסי: זה חייב להיות כל יום! גם ביום הכיפורים וגם בתשעה באב, בערב פסח ובפורים ובכל יום ויום, בלי להחמיץ אף יום. אחרת זה כבר לא בגדר של "בכל יום", וממילא מפסיד חלילה וחלילה את ההבטחה שמובטחת לו שהוא בן עולם הבא.

שאלתי פעם את הרה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל, למה אומרים חז"ל שאין לו לקב"ה ד' אמות של הלכה בלבד, למה תפסו חז"ל בלשון ד' אמות? למה לא בית סאתיים של הלכה?

השיב לי ר' זונדל בצער: "תסתכל מסביב ותגיד לי כמה אנשים לומדים הלכה בכל יום. אפשר להכניס את כולם יחד בתוך ד' אמות...".

ולכן צריכים אנו להכיר טובה לארגון 'דרשו', שהשכילו לעשות תוכנית מיוחדת ללימוד הלכה בכל יום, ולזכות את עם ישראל בהבטחה שיהיו הרבה יהודים שמובטח להם שהם בני עולם הבא. ואם כבר הזכרנו את הפסוק "ואת יהודה שלח לפניו להורות", אומרים על דרך צחות: למה יעקב אבינו דאג כל כך לפתוח בית מדרש חדש מיד עם בואו למצרים? הרי יוסף הצדיק למד במצרים במשך שנים רבות, בטח היה לו בית מדרש! אלא, כשיוסף שלח לו את ה'עגלות', ואומרים חז"ל שזה היה הסימן של לימוד הסוגיא של עגלה ערופה, אמר יעקב אבינו - כבר עברו 22 שנה ויוסף הצדיק עדיין מתעמק באותה סוגיא? חייבים לפתוח שם עוד ישיבה, שילמדו בקצב מהיר יותר...

מופלאה בין האחים, ועדיין הם חשבו שאולי הוא נוטר להם טינה ולכן כששבו מקבורת יעקב אביהם, הם חשבו אולי הוא עוד רוצה לגבות מהם מחיר, אבל יוסף אמר להם שהקב"ה חשבה לטובה, וממילא הוא לא כועס, וחלילה לו מעשות להם כל רע.

בקשה מכל מגיד שיעור

והאמת היא שבכלל לא צריך לדעת מה חושב השני כדי להינצל מכעסים ומריבות. צריך לדעת רק דבר אחד: הקב"ה הוא זה שמנהל את העולם, וממילא גם אם השכן שלך רוצה לעשות לך רע חלילה, הוא לא יצליח ולא יוכל לעשות זאת, אם הקב"ה לא החליט לייסר אותך.

זאת אמונה פשוטה ותמימה, אמונה בסיסית ויסודית שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, מבלי שהכריזו על כך מלמעלה, ואת האמונה הזאת צריכים לטפח ולפתח, וצריך לחזור ולשנן את הדברים עד שיהיו תקועים בלבנו כיתד שלא תימוט.

ואיך מגיעים לכזאת דרגה של אמונה? רק על ידי לימוד מוסר, חזון ושנן, עוד מוסר ועוד מוסר, בכל גיל ובכל מצב.

אבי מורי בעל ה'מעדני שולחן' זכר צדיק לברכה, היה מוסר שיעורים במשך 32 שנים, ולא היה יום אחד שלא מסר שיעור גם במוסר. בכל פעם שהוא היה פוגש מגיד שיעור - הוא היה מבקש ומתחנן: "תלמדו עם הבחורים ועם משתתפי השיעורים גם מוסר! קצת פחות גמרא כדי שיהיה זמן גם למוסר. בלי זה אי אפשר להיות יהודי בכלל!"

לא מזמן הגיע אלי יהודי, וסיפר לי שהוא נכשל בעבירות ל"ע, כשהוא מתרץ את עצמו שיש לו יצר הרע גדול.

אמרתי לו: מה אתה חושב? רק לך יש יצר הרע? גם לי יש. לכולם יש יצר הרע. מי שלומד מוסר - יודע להתגבר עליו, ומי שלא לומד מוסר - נופל שדוד לרגליו. אתה חושב שאתה יוצא דופן?

לאדם אחר אמרתי את אותו הדבר בסגנון דומה: "אתה היצר הרע של עצמך", אמרתי לו, "אם תלמד תורה וכל יום תלמד גם מוסר, ולא תכניס את עצמך בכוח לניסיונות, פתאום תראה שהיצר הרע שלך לא כזה גדול, ושאתה יכול להתגבר עליו, כי הקב"ה לא מעמיד אותנו בניסיונות שאנחנו לא יכולים לעמוד בהם חלילה וחס".

מספרים על כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב, הרה"ק רבי נפתלי זצ"ל, שעוד בחיי אביו היה אדם מאוד מאוד מוערך והתנהגו בו כאילו היה רבי. פעם ראה אותו אחד ממכריו כשהוא מהלך לבד ברחובה של עיר בשעות הלילה.

"מה אתם עושים פה?", הוא שאל את רבי נפתלי, "למה אתם הולכים לבד, הרי תלמיד חכם צריך שמירה, ובוודאי בלילה...".

השיב לו רבי נפתלי בחיוך: "אני אף פעם לא לבד. בכל מקום שאני הולך, היצר הרע הולך יחד איתי. הוא לא עוזב אותי אפילו לא לרגע אחד".

ואת זה אמר קדוש עליון כמו רבי נפתלי, כי זאת האמת לאמיתה.

"בזכות אותו המעשה, זכיתי לחיי עולם הבא", סיפר היהודי לחברו החי, "כי המצוות שקיימתי בכל ימי חיי גם יחד, לא מגיעות לאפס קצה המצווה הגדולה הזאת שקיימתי בכל כספי, וכדברי הפסוק: 'בכל מאוודך' - 'אפילו נוטל את ממונך'..."

הוא אשר דיברנו, שכאשר זוכה האדם לקיים מצווה באתכפיה, על ידי שהוא מכופף את הטבע העצמי שלו, על ידי שהוא מתגבר על הנטייה הטבעית שלו, ומכניע את תאוותיו ורצונותיו לאביו שבשמים, על ידי כך זוכה לתקן ולכפר על כל חטאיו, וזהו עניין השובב"ם, השווה לכל נפש, כי כל אחד לפום דרגתו ובמקום שבו הוא נמצא, יכול להקריב קרבנות לבורא כל עולמים, אם בבית המדרש ואם במשרד הממוזג, או תוך כדי עבודת כפיים במפעל ייצור ובכל מקום אחר.

וכך הוסיפה הרעייה לנוף בבעלה מדוע לא הציע לכומר סכום של 150 זהובים או 200 ואפילו 250 זהובים ולא נתקרה דעתה עד שצווחה בקול מר: "אפילו את כל 300 הזהובים היית צריך לתת. איך יכולת להשאיר נערה יהודייה בבית השבי, כשהיא תחת ידיו של כומר שונא ישראל?!".

אורו פני היהודי ובחיוך רחב השיב לאשתו: "אכן צדקו דבריך, וכך אכן עשיתי וזכיתי לקיים מצוות פדיון שבויים כשתמורתה נתתי את כל אשר לי..."

ויהי כאמרו את הדברים האלה - פנה לבית השכנים ושב משם, כשמאחוריו צועדת אותה נערה יהודייה, שזכה לחלץ ולפדות מהשבייה.

הקדוש ה'חפץ חיים'

הרבנים שמצטט בשמם מכתיר בתואר מו"ר וכדו' אך את ה'חפץ חיים' מכתיר בשם 'הקדוש' [ראה ס' קובץ מאמרים ואגרות עמ' ק, קל"ז, ר"ו, ועוד] שהוא היה אכן קדוש, באמת צדיק נורא ואיום, וכידוע שכל מה שיצא מפי החפץ חיים היה בבחינת 'ותגזור אומר ויקם לך', ולפני מאתיים שנה ומעלה, מצינו אנשים יחידים שזכו לתואר 'קדוש' כמו ה'אור החיים הקדוש', ה'אלשי"ך הקדוש' וכדומה ואלו היו יחידים יחידים".

(כאיל תערוג')

שח רבינו בשיעור: "כל אחד נהיה קדוש. בדור הקודם היו אומרים זכרוננו לברכה, ואולי לפעמים אפילו זכר צדיק לברכה, אבל 'קדוש' כמעט אף פעם לא אמרו!

"והיום כולם קדושים, והמלאכים צוחקים עליהם וכי זה צדיק? זה קדוש? ובעיקרון תואר כזה אם בא לדיק יכול להזיק לו, וכמבואר בשו"ע שנפרעין וכו' [ואולי כיום כבר לא יזיק כי כולם יודעים שזה צחוק]". והמשיך רבינו: "בספרי רבי אלחנן וסרמן מצינו, שאת כל

גורמת שיום יום חמישים אנשים בראדן נשארים בריאים וחזקים ללא שום מחלה, ואם כך יוצא שלא צריכים עבורם מיטה בבית חולים!".

כשהמשיח יבוא הוא ידע לומר לכל יהודי כמה זכויות תרם על ידי תורתו ומעשיו לכלל ישראל!

חשבתם פעם כמה אנשים ניצלים בזכות אדם שגורם להרבות אהבה ואחוה, שלום ורעות, ומרחיק ממחלוקת?!

כשהמשיח יבוא בעזרת ה' הוא יאמר: "בחור פלוני ואלמוני, זכית! בזכותך כל כך הרבה יהודים ניצלו ממחלה! בזכותך אדם שהיה חולה קיבל רפואה!".

איזה כבוד יהיה בזמן שהמשיח יבוא ויאמר כך! כל התנאים הקדושים, כל גדולי ישראל יעמדו שם, והמשיח יראה להם בחור ישיבה בן חמש-עשרה - שבע-עשרה, שבזכותו יהודים רבים נצלו וזכו לחיים!

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

בקול, כדי שה'חפץ חיים' ישמע: "כמה מיטות הבחור הזה תרם לבית החולים?".

הגיב ה'חפץ חיים': "בחור זה תורם כל יום חמישים מיטות לבית החולים!".

תשובה זו היתה למעלה מהשגתם של הגבירים. חליפה כזו ישנה וקרועה, וכל יום חמישים מיטות?! היתכן?!

ראה ה'חפץ חיים' שאינם מבינים ואמר: "בואו אסביר לכם את כוונתי. הקב"ה ברא את האדם בריא, אם כן למה הוא נהיה חולה? או שהוא בעצמו התנהג לא בסדר, או מדין ערבות - כל ישראל ערבים זה לזה, וכיון שיש בישראל חוטאים, נגרם מכך שיחלו גם אנשים שלא חטאו בעצמם. צד זה הוא הצד השלילי של הערבות, אבל יש גם צד חיובי - אדם הלומד ומתפלל - מביא בריאות ואושר לאנשים רבים.

"אני מכיר אישית את הבחור הזה", המשיך ה'חפץ חיים', "התורה שלו

העיר וורשה ויראה מישהו עומד על במה גדולה ונואם ביידיש, הרי מיד יבין שהוא פונה ליהודים, כי הוא מדבר בשפתם. אותו הדבר כשהקדוש ברוך הוא מחולל פעולות בעולם הזה - הוא מדבר לבניו, לעם ישראל. אנחנו רק צריכים להקשיב ולשמוע כדי שהדיבור יהיה באמצעות אסונות שמתרחשים אצל הגויים, ולא בעם ישראל חלילה".

אדמה גדולה שהייתה באותם ימים בסין או בייפן, ונהרגו עם רב. ה'חפץ חיים' היטה אוזנו לשמוע את החדשות ואף הרבה לחקור אודות הפרטים הקטנים. האנשים שם תמהו, ושאלו את ה'חפץ חיים' מה הוא מתעניין כל כך במה שקורה בארץ רחוקה שבה אין בכלל יהודים? השיב להם מרנא ה'חפץ חיים': "למי הקדוש ברוך הוא מדבר אם לא בשבילנו? הרי אם יעבור אדם במרכז

- ◆ האם מותר לסכם עם בעל מלאכה בחול המועד על עשיית מלאכה לאחר החג?
- ◆ האם מותר להמשיך בעבודת שיפוץ של תלמוד תורה בחול המועד כדי למנוע את השבתת הלימודים?
- ◆ האם מותר לתקן אותיות בספר תורה בחול המועד?

הגוף, ואף באופן של 'מעשה אומן'.

• מבנה של תלמוד תורה שהוחל בשיפוצו לפני החג, ובהגיע החג, התברר כי אם לא ימשיכו בעבודת השיפוץ בימי חול המועד, יאלצו להשבית את הלימודים לאחר החג - מותר להמשיך בעבודה בחול המועד.

עשיית מלאכה בשכר בחול המועד

• מלאכות האסורות בחול המועד, אשר התירו חכמים לעשותן בחול המועד לצורך המועד, מותר לאדם לעשותן רק לצורך עצמו או לצורך אחרים - בחינם, אך אסור לעשותן בשכר. ואף מלאכות שהותרו בחול המועד לצורך 'דבר האבד', וכן מלאכות הנעשות לצורך 'אוכל נפש', ו'מכשירי אוכל נפש', או 'צורך הגוף' - לכתחילה יש לעשותן בידי גוי, ולכל הפחות על ידי ישראל בחינם; אולם, אם אפשרויות אלו אינן בהישג יד, ניתן לעשות את המלאכה בידי ישראל בשכר. ואדם חסר אמצעים בסיסיים למחיה, רשאי לעשות כל מלאכה שהיא בחול המועד כדי לרכוש מזון בשכרו.

מהלכות הכתיבה בחול המועד

• אסור לכתוב בחול המועד, אפילו אות אחת, בין בכתב הנחשב ל'מעשה אומן', ובין בכתב הנחשב ל'מעשה הדיוט'.
• כתיבת ספר תורה, או תיקונו, כאשר אין לציבור ספר אחר - נחשבים כצורך הרבים שמותר לעשות עבורו מלאכה בחול המועד באופן של מעשה אומן. וכאשר קיים ספר אחר לשימוש הציבור, אסור לתקן את הספר באופן של מעשה אומן, אף לצורך קריאה בחול המועד; אולם, מחיקת אות, הפרדת אותיות דבוקות, או הכהיית דיו במקום שהתבהר - מותרת, מפני שהן נחשבות כמעשה הדיוט.

אמירה לגוי ולישראל בחול המועד לעשות מלאכה

• אסור לומר לגוי לעשות עבור ישראל כל דבר שאסור לעשותו בחול המועד; הן מלאכה ממש, הן דבר הנראה כמלאכה, והן דבר האסור משום טירחה בלבד. אולם, מותר לומר לגוי לעשות בחול המועד מלאכה שיש בה צורך לקיום מצוה, אף באופן שאסור לישראל לעשותה.
• ישראל ששכר גוי לעשות עבורו מלאכה בתור שכיר יום, עליו למונעו מלעבוד עבורו בימי שבת, יום טוב, וחול המועד. ואם שכרו לעבוד עבורו בקבלנות - בתנאים מסוימים, אינו מחויב למנוע מהגוי לעבוד בשבת.
• מותר לאדם לסכם בחול המועד עם בעל מלאכה על עשיית מלאכה עבורו לאחר החג, אך אם בעל המלאכה הוא גוי, חובה להתנות עמו שלא יעשה את המלאכה בחול המועד.

עשיית מלאכה לצורך הרבים בחול המועד

• מלאכה לצורך הציבור, מותר לעשותה בחול המועד, אף כשהיא כרוכה בטירחה מרובה, ואף בפרהסייה; וכן מותר לעשותה בידי פועלים יהודים תמורת שכר. ובאופנים מסוימים, מותר אף להשאיר את עשיית המלאכות לצורך הציבור בכוונה תחילה לימי חול המועד, כיון שאז האנשים פנויים ממלאכתם, ויכולים להתאסף ולהתאגד לצורך עשיית המלאכות.
• בית כנסת שאירע בו קלקול המונע מהציבור להתפלל בו, וצריך לעשות מלאכה כדי לתקנו; וכגון שנשרף וקירותיו התפחמו, וצריך לסיידם - מותר לעשותה בחול המועד.
• מלאכה לצורכי ציבור שאינן צורכי הגוף, אסורה בחול המועד אף כשמדובר בצורכי מצוה, אולם, מלאכה לצורך מניעת רבים ממכשול בעבירה מותרת גם כשאין בה צורך